

Індивідуальне
планування навчально-
виховного процесу.

Індивідуальна програма
розвитку дитини з
особливими освітніми
потребами. ІНП.

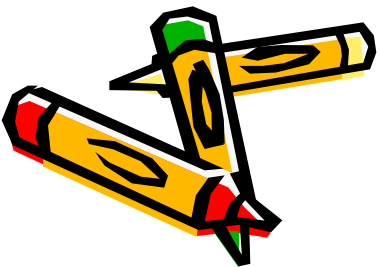
Індивідуальна
навчальна програма

Основна мета загальноосвітнього навчального закладу, в якому впроваджується інклюзивне навчання, -

- надання індивідуально-орієнтованої педагогічної, психологічної та соціальної допомоги дітям, що мають особливі освітні потреби.

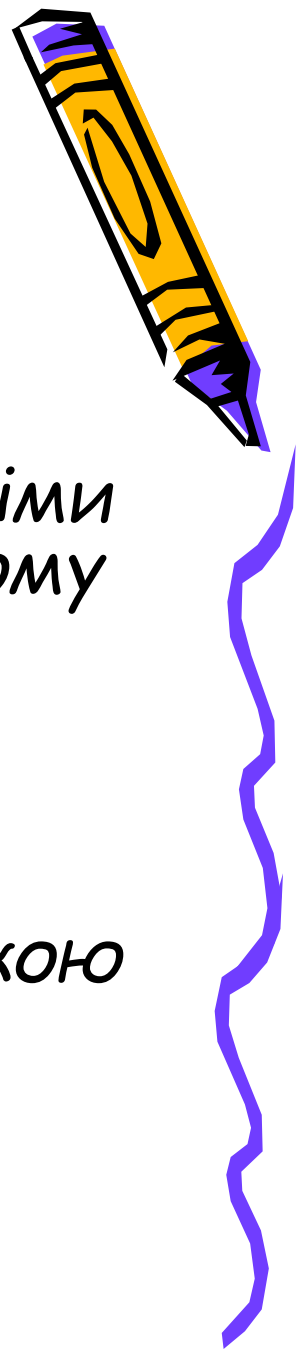
Індивідуальне планування

- це технологія, яка передбачає співпрацю членів команди підтримки, зокрема педагогів і батьків, для задоволення унікальних потреб дитини. Мета цієї технології полягає в тому, щоб допомагати учневі набувати знань і навичок, які для нього є наступним логічним кроком уперед порівняно з поточними показниками розвитку й успішності.
- Команда підтримки виявляє навчальні потреби учня, визначає та реалізує належні навчальні втручання, наприкінці оцінює їх ефективність.

Індивідуальне планування навчально-виховного процесу має на меті:

- розроблення комплексної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами, що допоможе педагогічному колективу закладу пристосувати середовище до потреб дитини;
- надання додаткових послуг та форм підтримки у процесі навчання;
- організацію спостереження за динамікою розвитку учня.

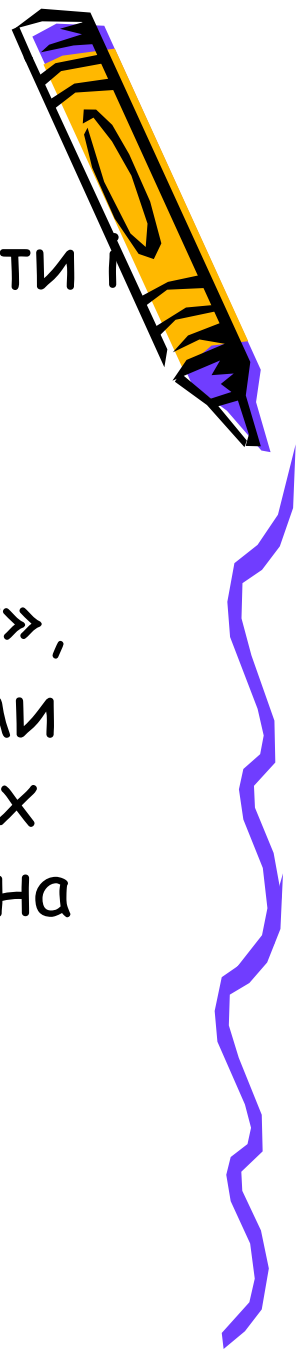
Переваги індивідуального планування

- Скеровує вчителя на конкретні завдання, дає чіткі уявлення про вимоги до рівня знань, умінь, навичок;
- Допомагає компенсувати відсутність типових навчальних планів тих аспектів, які необхідні дітям з обмеженими можливостями;
- Дає батькам змогу долучатися до планування навчання своїх дітей.

Недоліки індивідуального планування

- Посилює навантаження на вчителя, більше паперової роботи;
- Часто не має чітких посилань на те, як пов'язати із загальним навчальним процесом;
- Відпочатку закріплює уявлення про дітей з особливостями, як про таких, що відрізняються від інших.

- Відповідно до листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 18.05.2012 р. № 1/9-384 «Про організацію інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах», для учнів з обмеженими можливостями здоров'я, які навчаються в інклюзивних класах, має розроблятися індивідуальна програма розвитку (ІПР), ІНП.

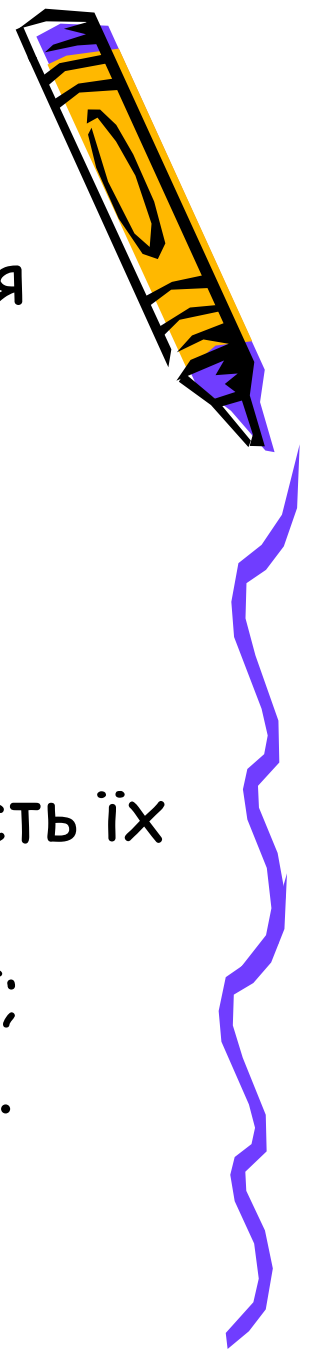

Індивідуальний навчальний план (ІНП) -

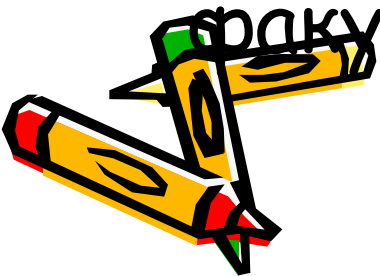
- документ, що відображає процес планування для окремо взятого учня.

- Відповідно до принципу структурування освіти навчальний план повинен враховувати особливості психічного розвитку дітей; базові основи загальної освіти, на яких будуються всі загальноосвітні й спеціальні програми; сукупність освітніх галузей; відповідність їх тим знанням, які необхідні дітям з порушеннями розвитку для соціалізації; взаємодія й взаємозамінність педагогів.

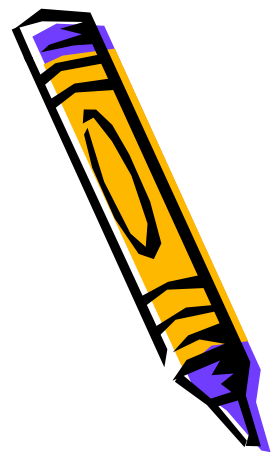

- Індивідуальний навчальний план визначає перелік навчальних предметів, послідовність їх вивчення, кількість годин, що відводяться на вивчення кожного предмета за роками навчання та тижневу кількість годин.
- У плані враховуються додаткові години на індивідуальні та групові заняття, курси за вибором, факультативи тощо.

Питання, які слід розглянути

- У яких сферах розвитку необхідно надати допомогу?
- Скільки часу на тиждень триватимуть заняття з фахівцями або додаткові заняття?
- Які зміни у розкладі мають відбутися?
- Які заходи будуть запропоновані для встановлення співпраці з іншими учнями?
- У яких заходах, крім навчальних, дитина братиме участь?

Категоризація пріоритетних навчальних потреб за сферами, за необхідності.

- На основі характеристики учня команда підтримки визначає його сильні сторони й пріоритетні навчальні потреби (або загальні аспекти, які потребують уваги й зосередженої роботи). Як правило, ці аспекти можна згрупувати за сферами. Чим ширший діапазон потреб учня, то більшу кількість сфер передбачено для вдосконалення в його ІНП.
- **Сфери**
- Виокремлюють такі сфери, або специфічні аспекти розвитку:
 - комунікація (вербальна й невербальна);
 - когнітивна/академічна;
 - трудова діяльність;
 - відпочинок / проведення вільного часу;
 - соціальні навички й стосунки (напр.: навички гри, чутливість до інших, здатність брати на себе відповідальність);
 - самообслуговування (напр.: одяг, їжа, особиста гігієна);
 - самостійне життя (напр.: вміння розпоряджатися грошми, розпоряджатися своїм часом, розмовляти по телефону);
 - фізична (напр.: мобільність, навички великої та дрібної моторики).

Для проведення корекційно-розвиткових занять в індивідуальному навчальному плані учня передбачається від 3 до 8 годин на тиждень.

• «ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Міжгірської СЗОШ

_____ В.Т.Залезинський

_____ 2016 р

• **Індивідуальний навчальний план**

• **для дитини з особливими освітніми потребами**

• ПІП, учня _____ 6 класу

• назва навчального закладу

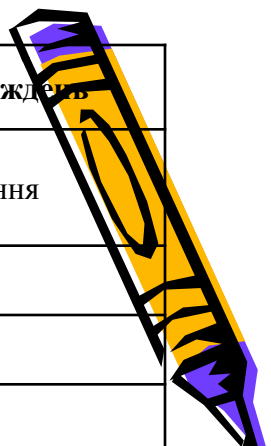
• на 2015-2016 навчальний рік

• *(складено на основі робочого навчального плану школи та
Типового навчального плану спеціальних загальноосвітніх
навчальних закладів (II ступінь) для дітей з порушенням
опорно-рухового апарату з українською мовою навчання, наказ
МОН України № 504 від 22.04.2014, додаток 13)*

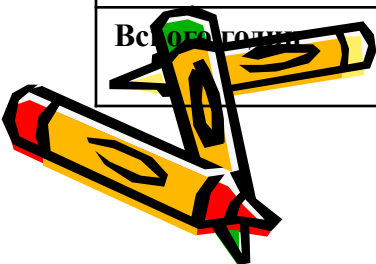
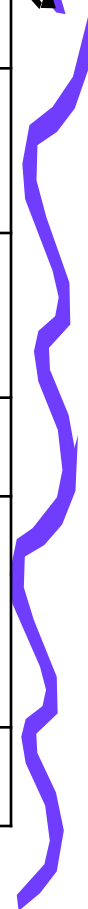
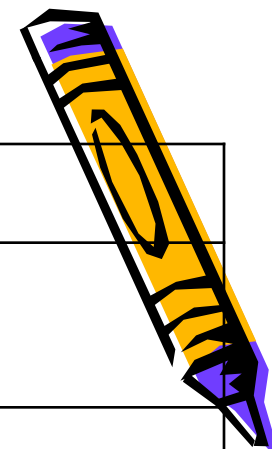

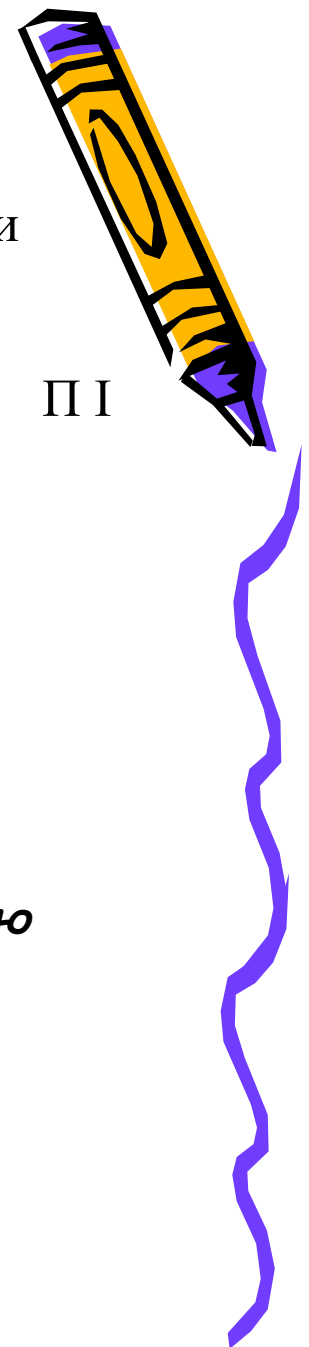

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
<i>Інваріантна складова</i>		Українська мова навчання
Мови і літератури	Українська мова	3
	Англійська мова	3
	Українська література	3
	Світова література	1
Суспільствознавство	Історія України	1
	Всесвітня історія	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	4+0,5
Природознавство	Біологія	1
	Географія	2
Технології	Трудове навчання Інформатика	<i>Звільнений</i> 1+0,5
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура	<i>звільнений</i>
Разом (без фізичної культури)		23+1

Варіативна складова	4
з них: на корекційно-розвиткові заняття	2,5
<i>Корекція розвитку</i>	<i>1</i>
<i>Лікувальна фізкультура (на _____)</i>	<i>1,5</i>
на збільшення годин предметів інваріантної складової (_____)	1
курс за вибором (_____)	0,5
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без урахування корекційно-розвиткових занять та фізичної культури)	25
Всього годин	28

- ПОГОДЖЕНО:
- Завідувач міської ПМПК
- _____ П І П
- _____ П

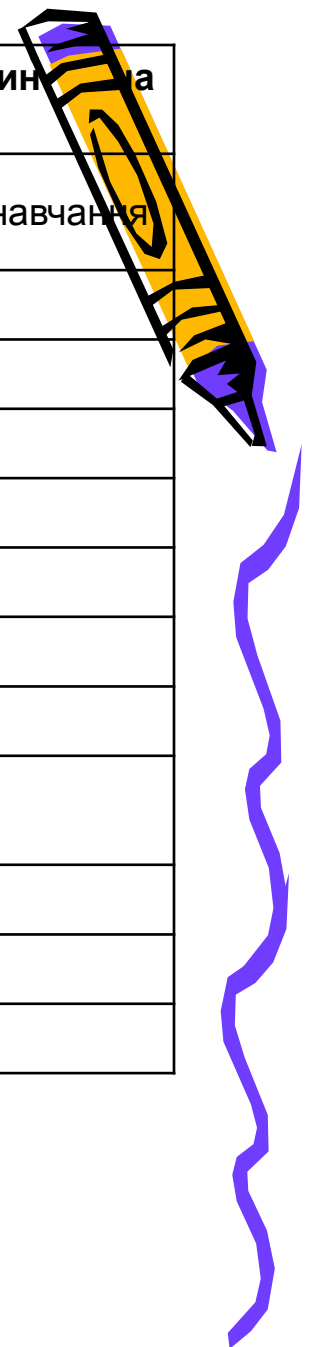
Затверджено педрадою школи
Протокол № _ від _____
Голова педагогічної ради

П І

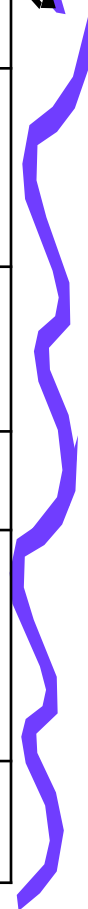
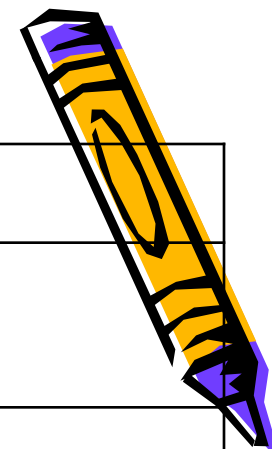
- **Індивідуальний навчальний план**
 - **для дитини з особливими освітніми потребами**
- **П І П, учня _____ 2 класу**
- **назва навчального закладу**
- **на 2015-2016 навчальний рік**
- *(складено на основі робочого навчального плану школи та Типового навчального плану початкової школи для дітей із затримкою психічного розвитку з навчанням українською мовою наказ МОН України № 80 від 28.01.2014, додаток 13)*

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Інваріантна складова		Українська мова навчання
Мови і літератури	Українська мова	5+0,5
	Англійська мова	1
Технології	Трудове навчання	1
	Сходинки до інформатики	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	4+0,5
Природознавство	Природознавство	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура	2
Разом		19

Варіативна складова	6
з них: на корекційно-розвиткові заняття	4
<i>Корекція розвитку</i>	1
Ритміка	1
Розвиток мовлення	2
на збільшення годин предметів інваріантної складової (_____)	1
Індивідуальне заняття з вчителем	1
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без урахування корекційно-розвиткових занять та фізичної культури)	21
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових	25

ІНП та ІТР розробляються командою, до складу якої входять:

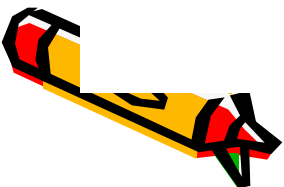
- Педагоги, які будуть працювати з дитиною;
- Фахівці, які будуть залучені до навчально-виховного процесу;
- Батьки дитини;
- Керівник закладу.

Індивідуальна програма розвитку

- розробляється групою фахівців (заступником директора з навчально-виховної роботи, вчителями, асистентами вчителя, психологом, учителем-дефектологом та іншими) із обов'язковим залученням батьків або осіб, які їх замінюють, з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання дитини з особливими освітніми потребами.

- **Індивідуальна програма розвитку**

розробляється на один рік.

Двічі на рік (за потребою частіше)

переглядається з метою її коригування.

Зокрема, коли в дитини виникають труднощі в засвоєнні визначеного змісту навчального матеріалу або вони виявляються занадто легкими, виникає необхідність перейти до наступного рівня складності виконання завдань.

Індивідуальна програма розвитку

Загальна інформація про дитину
Поточний рівень знань та вмінь
Адаптації і модифікації
Спеціальні послуги

Індивідуальний навчальний план

Індивідуальна навчальна програма

Функції індивідуальної програми розвитку

- Навчально-методична функція
- Як інструмент організації навчання, ІТР окреслює перелік послуг, які повинні надаватись дитині з особливими освітніми потребами.

Комунікативна функція

- Як засіб комунікації, ІТТР спрямована на вирішення одразу кількох завдань. Передусім вона інформує всіх значущих для учня осіб (зокрема батьків) про те, чому навчання дитини потребує розробки індивідуальної програми розвитку.

Управлінська функція

- Окрім вичерпного переліку різних видів підтримки, додаткових послуг, адаптації та модифікації, необхідних для успішного навчання й розвитку дитини, ІТТР також містить перелік необхідних додаткових послуг — інформацію про консультації фахівців, спеціальний транспорт, допоміжний персонал тощо. З інформації, що міститься в ІТТР, керівнику навчального закладу повинно бути чітко зрозуміло, які спеціалісти надають послуги цій дитині та якою є щоденна тривалість таких послуг. Це дає адміністрації навчального закладу можливість здійснювати планування та забезпечення необхідних додаткових ресурсів.

Забезпечення підзвітності

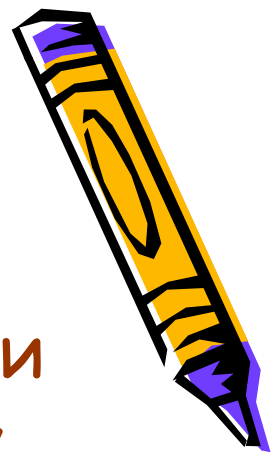
- Індивідуальна програма розвитку є своєрідною угодою між навчальним закладом і батьками. Укладаючи її, школа бере на себе зобов'язання забезпечити необхідні ресурси для успішного навчання дитини. Наприклад, якщо в ІТР зазначено, що з учнем працюватиме логопед по одній годині тричі на тиждень, то зменшення кількості годин або заміна одного фахівця іншим не допускається.

-
- Процес складання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами носить диференційований характер, розробляється на основі аналізу проблеми розвитку учня та його освітніх потреб.
 - Зокрема, якщо дитина з особливими освітніми потребами має сенсорні порушення при збереженому інтелекті і потребує створення відповідних адаптацій навчальних матеріалів та корекційних занять з вчителем-дефектологом, для неї розробляється та частина програми розвитку, яка стосується надання цих послуг та розроблення відповідних адаптацій. За потреби адаптується навчальна програма, але розроблення індивідуального навчального плану є недоцільним.
 - Разом із тим, якщо в класі навчаються діти з особливими освітніми потребами однієї нозології, для кожного окремо розробляється та частина індивідуальної програми розвитку, яка стосується їхніх відмінностей та потреб, а навчальна програма може бути спільною.

План роботи над ІТР

1. Установча зустріч членів команди (визначення оптимального складу команди, план проведення комплексного оцінювання сильних сторін та потреб дитини (збір комплексної інформації про дитину))

Завдання учасників навчально-виховного процесу

Батьки - надають інформацію про стан здоров'я, розвиток, інтереси, особливості поведінки дитини

Фахівці - визначають особливості розвитку тих чи тих процесів, функцій

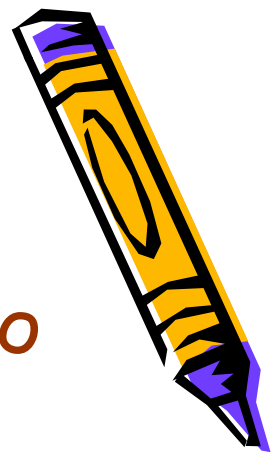
Педагоги - з'ясовують наявний рівень знань та вмінь, співставлення вимог програми та можливостей дитини, особливості поведінки, спілкування з ровесниками та дорослими

Адміністрація - організують до адміністративну підтримку додаткові фахівці)

План роботи над ІТТР

2. Оцінювання рівня психофізичного розвитку дитини; визначення поточного рівня знань та вмінь різними спеціалістами, як основу для подальшої організації навчання

Хто здійснює процес оцінювання

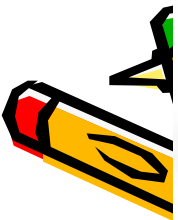
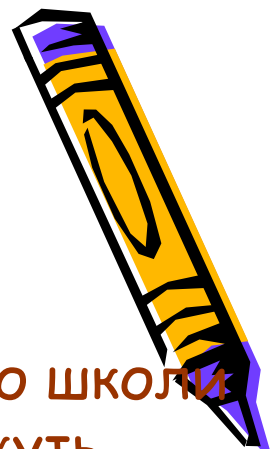
Команда педагогів та фахівців школи:

- вчитель
- асистент вчителя
- психолог
- логопед
- соціальний педагог
- вчитель-дефектолог
- фахівці, залучені з інших організацій
- батьки

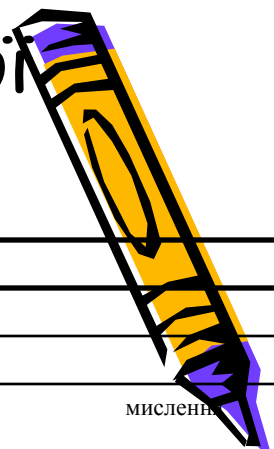

Комплексне вивчення

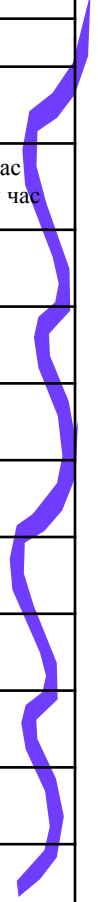
- наявний рівень знань і вмінь учня, можливості, потреби
- рівень підготовленості дитини до школи
- адаптаційний потенціал (які можуть виникати труднощі в адаптації, чи перебувала дитина в колективі тощо)
- особливості розвитку пізнавальних процесів
- вміння, сильні якості та труднощі, освітні галузі, в яких учень потребує допомоги
- інформація щодо впливу порушень розвитку дитини на її здатність до навчання
- аспекти соціального/емоційного розвитку, в яких учень потребує допомоги

Узагальнений результат проведеної комплексної оцінки

Тип проведеної оцінки	Результати	
Оцінка ПМПК	рекомендована навчальна програма	
Оцінка за шалою Векслера (психолог)	невербальний інтелект	вербальний інтелект
Пізнавальні процеси	сприймання увага (саморегуляція)	пам'ять мислення
Моторика	загальна моторика	дрібна моторика
Соціалізація	міжособистісні стосунки соціалізації)	особливості поведінки (як компенсаторний чинник
Спостереження в школі (учитель, асистент учителя)	Особливості налагоджування соціальних контактів: гри на уроці	під час позаурочний час
Особливості мовлення (логопед)		
Навчальні досягнення (учитель)		
Українська мова		
Читання		
Математика		
Я і Україна		
Образотворче мистецтво		
Музика		
Спеціальне навчання		
Фізична культура		

План роботи над ІНП

3. Створення індивідуального навчального плану. Визначення цілей та завдань

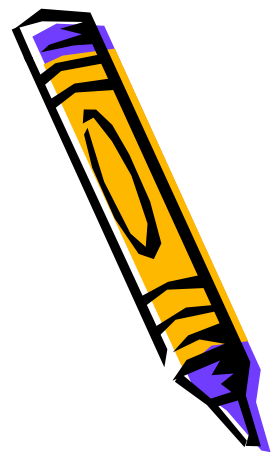
Питання, які слід розглянути

- Чи потрібен дитині супровід для навчання в школі?
- Які адаптації середовища, технічного забезпечення необхідно здійснити?
- Яких фахівців необхідно залучити?
- Якою є поведінка дитини, яких змін вона потребує для поліпшення процесу навчання?
- Який теперішній рівень досягнень дитини?
- З удосконалення/розвитку яких навичок необхідно розпочати?

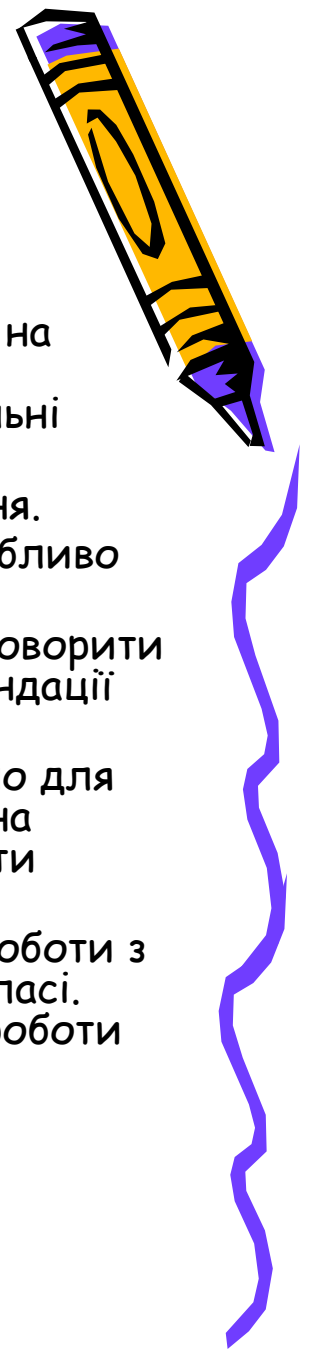

Питання, які слід розглянути

- У яких сферах розвитку необхідно надати допомогу?
- Скільки часу на тиждень триватимуть заняття з фахівцями або додаткові заняття?
- Які зміни у розкладі мають відбутися?
- Які заходи будуть запропоновані для встановлення співпраці з іншими учнями?
- У яких заходах, крім навчальних, дитина братиме участь?

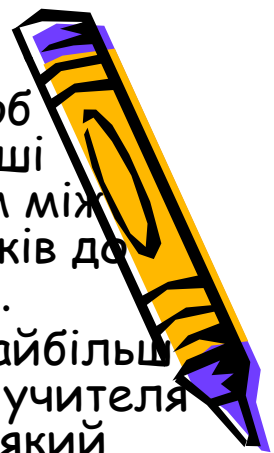
Розробка індивідуальної програми розвитку

- При складанні ІТР необхідно:
 1. Переглянути інформацію від викладацького колективу. Звернути увагу на тестування й навчальні проблеми, які були у минулому. Додатково проаналізувати успішність учня з навчального журналу. Визначити сильні сторони учня і, спираючись на них, формувати основу ІТР.
 2. Переговорити з учителями, аби дізнатися про навчальну успішність учня.
 - За умови, що є попередні ІТР-ку для цього учня, переглянути їх. Особливо необхідно звертати увагу на мету, цілі й об'єкти попередніх ІТР-ку.
 3. Порівняти їх з робочим звітом про виконану роботу. За можливості обговорити з учителями, які здійснювали попередні ІТР-ку, та визначити рекомендації успішних, вдалих і невдалих рішень.
 4. Обговорити з сучасними й колишніми вчителями все, що було зроблено для цього учня, та проблеми, які виникали. Маючи таку інформацію, можна зрозуміти й визначити суть навчальної програми, яку повинен отримати учень.
 5. Визначити й закріпити вчителів та працівників, які будуть залучені до роботи з учнем. Встановити норми кількості учнів з особливими потребами в класі. Визначити, хто з учителів у школі найбільш підходить до навчальної роботи цього учня.

6. Визначити зручний для батьків час, і зробити все можливе, щоб залучити їх до роботи. Деякі батьки цього не бажають, але інші погоджуються брати активну участь у процесі. ІТТР є зв'язком між батьками та школою, тому необхідно не тільки залучати батьків до роботи, але також зазначати в документі всі спроби співпраці.
7. Визначити час, зручний для вчителів з особливої освіти, які найбільш підходять для реалізації плану. Необхідна також присутність учителя для вирішення, що можна, а що не можна робити з класом та який час відведений на це.
8. Необхідно спостерігати за учнем у класі. Занотувати його навчальну та громадську діяльність, як він чи вона долає труднощі, які взаємовідносини з іншими учнями тощо.
9. Забезпечувати можливості для спостереження особам, обізнаним з особливими потребами учнів, які можуть бути залучені до виконання ІТТР. Ці особи знайомитимуться з учнями після зустрічі щодо ІТТР, проте це допоможе їм подати рекомендації при створенні ІТТР.
10. Варто переконатися у тому, що батьки знають, що вони можуть запрошувати на зустріч людей, які обізнані з потребами їхньої дитини та можуть допомогти при створенні ІТТР.

На зустрічі щодо ІТР слід розглянути такі питання:

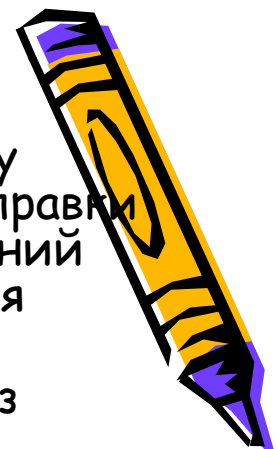
- - Чи має учень проблеми зору?
- - Чи має учень проблеми слуху?
- - Чи не заважає поведінка учня його/її навчанню або іншим?
- - Чи потребує учень допоміжні технічні пристосування та механізми?
- - Чи потрібна учню служба перевезення?
- - Чи навчається учень у старших класах?
- - Чи потребує учень адаптивного фізичного навчання?
- - Чи потрібне учневі особливе забезпечення?
- - Який теперішній рівень учнівської діяльності?
- - В якій навчальній сфері необхідна допомога учневі?
- - Чи є соціальні та емоційні сфери, в яких учень потребує підтримки?
- - Скільки часу проведе учень, відвідуючи заняття?
- - Якщо ж учень не відвідуватиме заняття, то як він/вона взаємодіятиме зі здоровими однолітками?
- - Коли буде ІТР оцінена?

Може бути так, що для учня з ООП не потрібно вносити правки у навчальний план, індивідуальну програму розвитку або такі правки можуть бути мінімальними, спрямованими лише на корекційний розвиток особистості дитини. Щоб з'ясувати це, пропонується вчителю відповісти на такі запитання.

- 1. Чи може учень брати участь у навчальному процесі нарівні з іншими дітьми? Якщо ні, то ...
- а) чи може цей учень брати участь у навчальному процесі нарівні з іншими учнями, якщо прилаштувати для нього навколишнє середовище (наприклад, дитину з порушенням слуху посадити там, де їй найкраще чути вчителя, або вона може зчитувати з губ вчителя і бачити відповіді інших учнів);
- б) чи може цей учень брати участь у навчальному процесі нарівні з усіма, якщо застосувати до нього прийоми викладання?
- 2. Яка адаптація навчальних посібників чи методичного матеріалу необхідна для ефективного засвоєння знань і залучення учня до навчального процесу

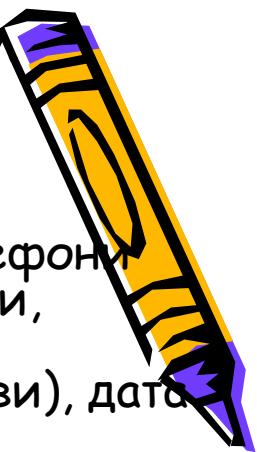
Як бачимо, відповіді на запитання націлюють учителя на адаптацію навчально-дидактичного забезпечення - добір, зміну, модифікацію навчальних посібників для учня з ООП.

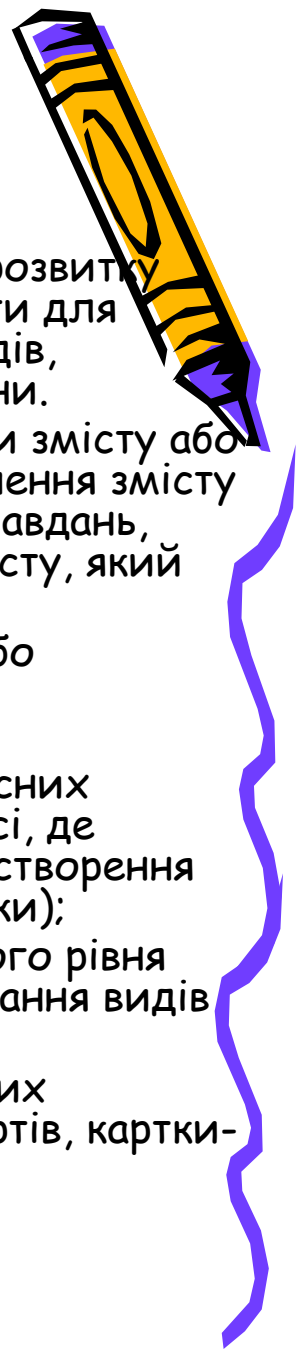
Індивідуальна програма розвитку

містить такі розділи:

- I. Загальна інформація про дитину: ім'я та прізвище, вік, телефони батьків, адреса, проблема розвитку (вивчення анамнезу дитини, характеристика та висновки сурдопедагогів, які працювали з дитиною до школи, вивчення стану слухової функції та вимови), дата зарахування дитини до школи та строк, на який складається програма.
- II. Наявний рівень знань і вмінь. Група фахівців протягом 1-2 місяців (в залежності від складності порушення) вивчає можливості та потреби дитини, фіксує результати вивчення:
 - - її вміння, сильні якості та труднощі, інформація щодо впливу порушень слуху на здатність сприймати та розуміти звернену мову педагога (рівень максимальної відстані, на якій сприймається та відтворюється мовленнєвий матеріал, рівень мовленнєвого розвитку);
 - - стиль навчання : багатосенсорний;
 - - відомості надані психолого-медико-педагогічною консультацією, яка направила дитину до школи. Вся інформація повинна бути максимально точною, оскільки вона є підґрунтям для подальшого розроблення завдань.
- III. Спеціальні та додаткові освітні послуги. В індивідуальній програмі розвитку фіксується розклад занять з відповідними фахівцями (ведучий вчитель, асистент-сурдопедагог, психолог, вихователь, лікар, вчитель занять з арт-терапії), вказується кількість і тривалість таких занять з дитиною.

Індивідуальна програма розвитку містить такі розділи:

- IV. Адаптації/модифікації. При складанні індивідуальної програми розвитку необхідно проаналізувати, які адаптації та модифікації слід розробити для облаштування середовища, застосування належних навчальних методів, матеріалів, обладнання, урахування сенсорних та інших потреб дитини.
- **Модифікація** - трансформує характер подачі матеріалу шляхом зміни змісту або концептуальної складності навчального завдання. Наприклад, скорочення змісту навчального матеріалу; модифікація навчального плану або цілей і завдань, прийнятних для конкретної дитини, корекція завдань, визначення змісту, який необхідно засвоїти.
- **Адаптація** - змінює характер подачі матеріалу, не змінюючи зміст або концептуальну складність навчального завдання. Зокрема, можуть використовуватись такі види адаптацій:
 - пристосування середовища (збільшення інтенсивності освітлення в класних кімнатах, де є діти з порушеннями зору; зменшення рівня шуму в класі, де навчається слабочуюча дитина, забезпечення її слуховим апаратом; створення відокремленого блоку в приміщенні школи для учнів початкової ланки);
 - адаптація навчальних підходів (використання навчальних завдань різного рівня складності; збільшення часу на виконання, зміна темпу занять, чергування видів діяльності);
 - адаптація матеріалів (адаптація навчальних посібників, наочних та інших матеріалів; використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, картки-відказки, тощо).

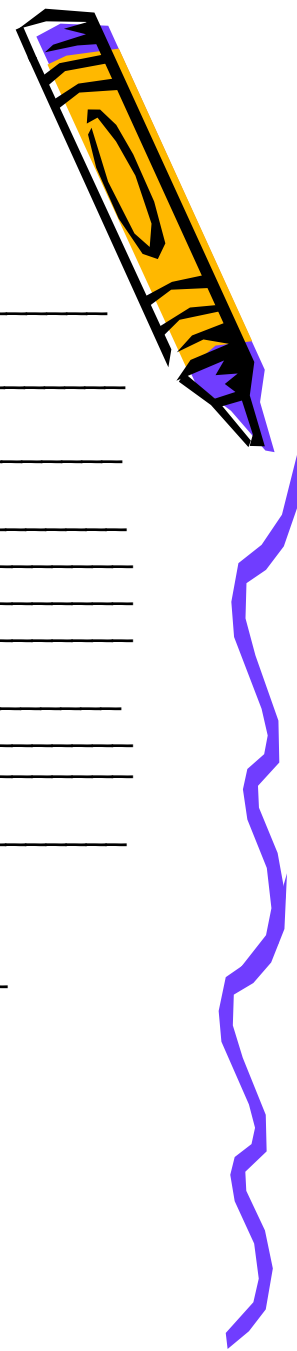
Кожен індивідуальний очікуваний результат має:

- впливати з його поточних досягнень;
- враховувати ступінь прогресу учня за попередній період;
- бути достатньо складним, щоб мотивувати учня;
- бути досяжним;
- робити акцент на тому, чого учень має навчитися (замість того, чого його навчатимуть вчителі);
- визначати, що учень робитиме (а не які дії припинить).

Індивідуальна програма розвитку (ІТР)

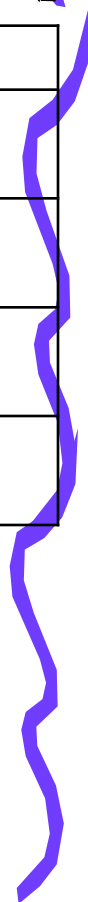
- (Назва школи) _____
- Дитина _____
- Дата народження _____
- Батьки або опікуни _____
- Телефон _____
- Адреса _____
- Особливості розвитку _____
- _____
- _____
- _____
- Чи отримувала дитина допомогу, яку _____
- _____
- _____
- Дата вступу до школи _____ Клас _____
- _____
- Вчитель _____
- Асистент вчителя _____
- Строки дії програми з _____ до _____

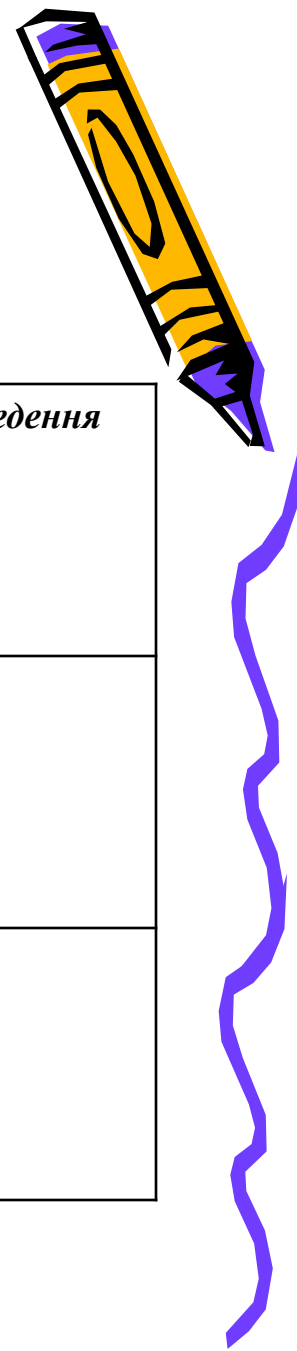
Присутні на засіданні з приводу розробки ІТР:

<i>Присутні</i>	<i>Дата</i>	<i>Присутні</i>	<i>Дата</i>

Перелік спеціальних і додаткових ВИДІВ ПОСЛУГ

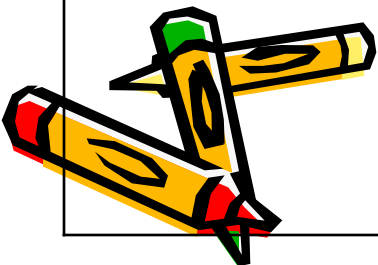
<i>Вид послуг</i>	<i>Кількість годин на тиждень</i>	<i>Розклад</i>	<i>Місце проведення</i>	
Додаткові заняття учителем	3	2 год/тиждень	Вівторок, четвер	Кабінет 231
Корекційні заняття логопедом	3	2 год/тиждень	Середа, п'ятниця	Кабінет 322

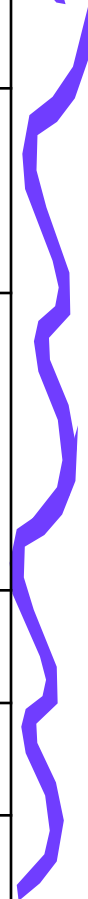
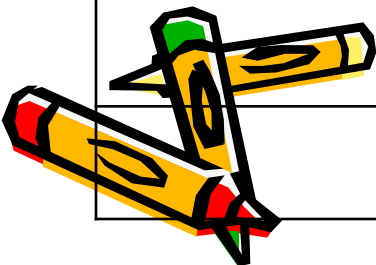
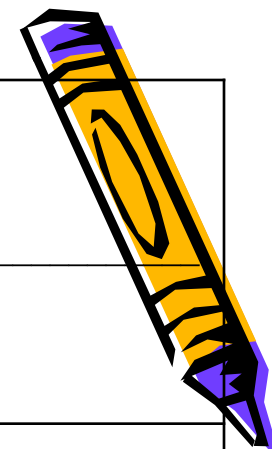
Пристосування/модифікація класного середовища

Місце, умови	☐ Визначене місце ☐ У малій групі
Навчальні підходи	☐ Часта / невідкладна реакція з боку вчителя ☐ Об'єднання стилів навчання ☐ Спільне навчання ☐ Кооперативне навчання в групах / парах ☐ Інше _____
Вказівки	☐ Різні види вказівок: _____ усні _____ письмові _____ _____ демонстрація / моделювання _____ привертання уваги учня ☐ Інше _____
Корекція поведінки	☐ Часті перерви ☐ Чітке визначення очікувань ☐ Робота в тиші ☐ Позитивні підкріплення ☐ Надання можливостей для вибору й альтернатив ☐ Надання можливості порухатися ☐ Близький безпосередній контроль ☐ Розміщення дитини у зручному місці

Матеріал та обладнання	☐ Книжки для сліпих, надруковані шрифтом Брайля ☐ Адаптовані версії книжок ☐ Затискачі, похилі дошки ☐ Інше _____ <i>інд. картки</i>
Організаційні питання	☐ Індивідуалізований розклад занять учня ☐ Інше _____
Сенсорні потреби	☐ Стежити, чи правильно учень користується: _____ окулярами _____ слуховим апаратом _____ аудіо / ЧМ приладдям _____ допоміжним технологічним обладнанням ☐ Інше _____
Інше	

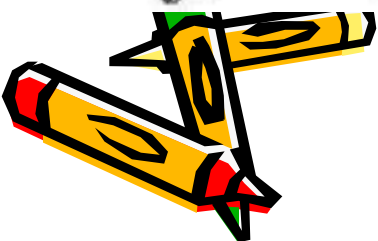
- - під час розробки ІТР необхідно пам'ятати про порушення мислення й мовлення у всіх групах дітей з порушеннями розвитку, а також недостатності словесного опосередкування поведінки й психічної діяльності загалом;
- - варто зважати на те, що причина збідніння соціального досвіду - різноманітні утруднення у сфері спілкування, що спричиняють порушення темпу формування вищих психічних функцій;
- - потрібно враховувати деформацію соціальної ситуації розвитку, системи відносин дитини з найближчим оточенням.

Адаптація та модифікація навчально-виховного процесу

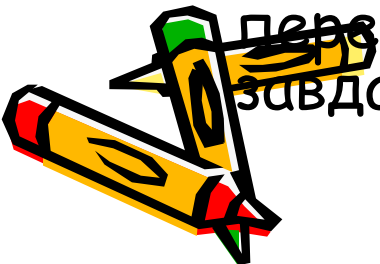
- **Сфери адаптації:**
- Фізичне середовище - адаптація змінює середовище (пандус, пристосування туалету, зміна освітлення, розташування меблів тощо);
- Навчання - адаптація змінює процес навчання (спосіб повідомлення матеріалу, спосіб організації дітей);
- Адаптація навчального плану - модифікація навчального плану або цілей і завдань; видозміна завдань тощо;
- Вказівки - адаптація змінює методи та щоденні заняття, які використовує педагог;
- Матеріали - адаптація полягає у пристосуванні навчальних інструментів та матеріалів до індивідуальних потреб дитини (об'ємні пензлі, олівці, аркуші із завданнями, роздатковий матеріал);
- Вибір видів адаптації та модифікації здійснюється з урахуванням конкретних потреб дитини

Адаптація

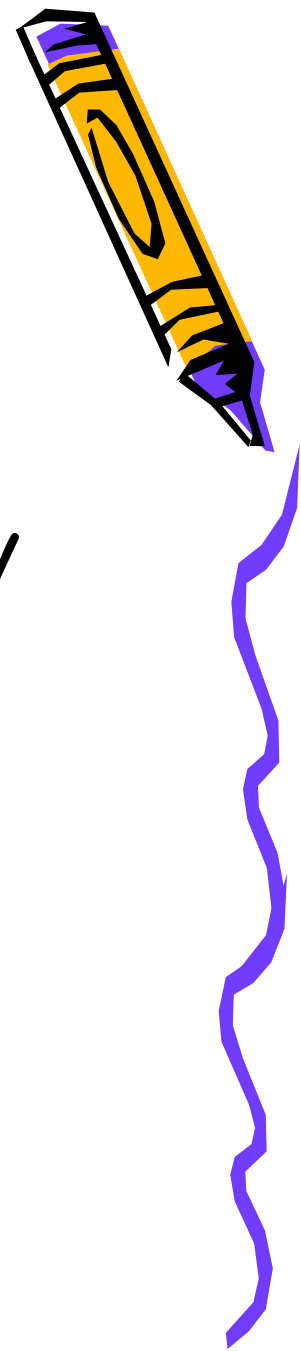

- це зміна методики, ресурсів, завдань чи продуктів навчальної діяльності, аби допомогти учневі досягати очікуваних результатів навчання. Адаптації покликані розв'язувати специфічні завдання, зумовлені індивідуальними потребами. Наприклад, учневі, який внаслідок інвалідності не може працювати зі звичайними друкованими матеріалами, інформацію та вказівки необхідно надавати вербально і в письмовій формі; причому набуті знання він також має демонструвати аналогічним чином. Для учня з розладом уваги новий матеріал і завдання слід поділяти на менші складові й використовувати список із переліком дій для контролю за виконанням завдання.

Модифікація

- Модифікація використовується в роботі з учнями, що мають значну когнітивну інвалідність.
- Вона передбачає зміну кількості, сутності й змісту очікуваних результатів навчання.

Приклади адаптацій та модифікацій

- Матеріалів та ресурсів:

- - Використання ресурсів іншого рівня складності (паралельно з традиційними).
- - Використання друкованих та інших матеріалів, наприклад: фільмів, відео- та аудіозаписів, сценок-замальовок.
- - Використання ресурсів, створених учителем та учнями.
- - Використання ресурсів громади.
- - Використання альтернативних навчальних матеріалів, наприклад диктовка тексту для запису іншою особою, запис на диктофон, малювання картин, збільшені чи зменшені матеріали, комп'ютер, калькулятор, матеріали для маніпулювання, прозорі накладки для роботи з підручником.
- - Використання адаптаційних пристроїв, наприклад: тримач для крейди, адаптовані ножиці, олівці збільшеного розміру, маркери, ручки з можливістю стирання написаного, кутовий дірокол, функція перевірки орфографії в текстовому редакторі.
- - Використання вказівників рядків на аркуші паперу, окремих клітинок на папері, міліметрівки або паперу з рельєфними рядками.
- - Підготовка карток з «віконечками», щоб демонструвати тільки одне слово або один рядок за раз.
- - Відведення більшого простору на аркуші для написання відповіді; позначення пояснень та ключових слів маркером або іншим кольором; зменшення обсягу інформації на одній сторінці.

Приклади адаптацій та модифікацій.

- Адаптація матеріалу підручника шляхом позначення певного тексту різними кольорами, наприклад: зелений - нова лексика, рожевий - визначення, жовтий - факти, власні назви, дати й тематичні речення, що певним чином узагальнюють весь матеріал.
- Забезпечення кабінки для занять, аби зменшити вплив відволікаючих чинників.
- Запровадження системи допомоги за принципом «рівний - рівному», коли інший учень допомагає товаришу організувати своє робоче місце та підготувати потрібні матеріали до уроку.
- Ведення конспекту під копірку, щоб уникнути переписування.

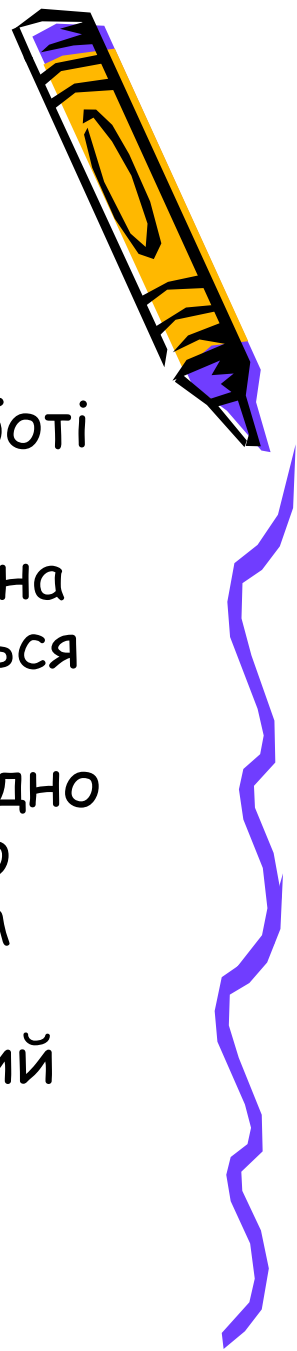
Адаптація форм і методів

ВИКЛАДАННЯ:

- - Залучення ровесників для надання допомоги, волонтерів; проведення уроку двома або більше вчителями.
- - Надання інформації та завдань на роздавальних матеріалах, щоб менше часу витратити на переписування.
- - Надання матеріалу в меншому обсязі (за потреби); зменшення кількості математичних прикладів/задач на одній сторінці; скорочення завдань; попереднє використання графічних організаторів, які допоможуть скеровувати увагу учня у процесі читання.
- - Використання сигнальних жестів.
- - Повторення завдань, пояснень та представлення їх у різній формі: усній, письмовій або в аудіо-записі.
- - Виділення маркером ключових думок у тексті підручника.
- - Використання малюнків і конкретних матеріалів.

Методика адаптації - візуалізація.

- Цей вид адаптації використовується при роботі з дитиною-аутистом
- Дитині важко запам'ятати послідовність дій на уроці. Для запам'ятовування використовуються картки, які позначають різні види роботи. Прикріплюються ці картки на дошці відповідно до етапів роботи на уроці. Потім послідовно викладаються по 1 картці, перед виконанням кожного етапу уроку. Це дозволяє дитині орієнтуватися у змісті уроку і не забувати який вид роботи виконує учень.

Ось приклады деяких карток:

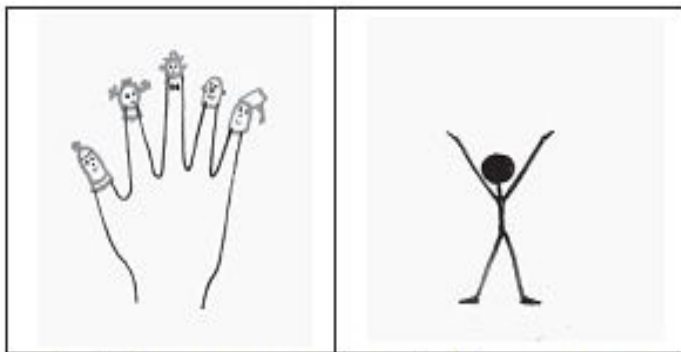

Рис. 7. Пальчиковая гимнастика

Рис. 8. Двигательная разминка

Рис. 3. Письменная работа

Рис. 4. Найди ошибку

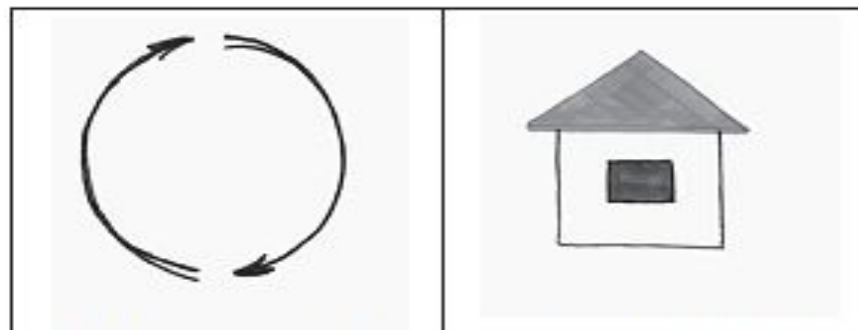
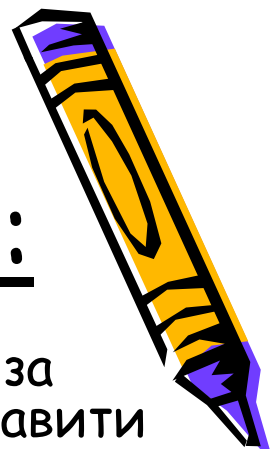

Рис. 5. Повторение пройденного

Рис. 6. Домашнее задание

Адаптація завдань та оцінки:

- - Можливість виконати завдання в довільному форматі за власним вибором учня. Наприклад, учні можуть представити звіт по-різному: підготувати радіопередачу, скласти лист-характеристику, написати листа автору, запропонувати свій варіант завершення оповідання, представити критичний відгук, створити модель, кросворд, діафільм, коротку сценку, візуальну часову шкалу.
- - Дати учням додатковий час для підготовки письмових завдань.
- - Дати змогу відповідати на запитання екзамену усно.
- - Дозволити відповідати на меншу кількість запитань.
- - Дозволити залучати іншу особу-писця.
- - Давати контрольні для виконання вдома.
- - Доручити іншому учневі або помічникові робити потрібні записи замість дитини.

Модифікації

- Скорочення змісту матеріалу, який необхідно засвоїти. Наприклад, на занятті з мовленнєвої діяльності дитині з РСА достатньо лише назвати певний малюнок, тоді як інші діти групи повинні його описати.
- Зниження вимог до участі в роботі – дитина може виконувати лише частину завдань. Наприклад, дитини з дефіцитом уваги може виконати лише два завдання, тоді як група дітей виконує п'ять.
- Будь-які види модифікацій необхідно обговорювати з родиною дитини, оскільки у більшості випадків модифікація змінить те, що дитина має знати і вміти робити.

Що варто взяти до уваги при використанні модифікацій?

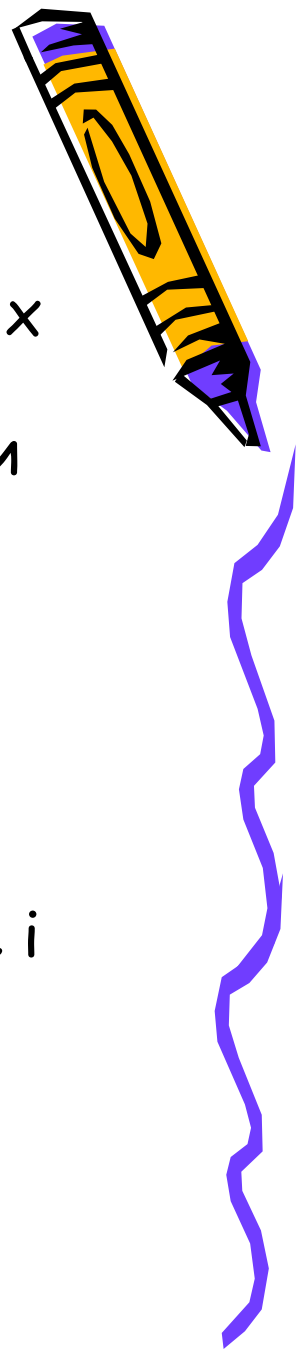

- При застосуванні різних видів адаптації зміст навчання залишається незмінним, а при застосуванні модифікацій він, зазвичай, змінюється. В окремих випадках використання модифікацій може виявитися необхідним для того, щоб надати конкретній дитині можливість брати участь у класних заняттях. Модифікації можуть бути виконані шляхом:
 - Скорочення змісту матеріалу, який необхідно засвоїти. Учень може брати участь лише в окремих частинах уроку і/або опанувати лише частини змісту навчального матеріалу. Іноді вимоги уроку перевищують можливості учня, однак від нього все ж вимагається часткова участь у роботі на уроці.
 - Зниження вимог до участі в роботі. Учень може виконувати лише частину завдань. У цьому випадку від учня може вимагатися засвоєння всього матеріалу, або лише його частини.
- Будь-які види модифікацій необхідно обговорювати з родиною дитини, оскільки у більшості випадків модифікація змінить те, що дитина має знати і вміти робити.

Методика модифікації - аналогії

- Вивчаючи види об'ємних тіл та математичних фігур пропонується дитині замість характеристики форм і предметів, визначити за допомогою тактильних відчуттів різницю між кубом та кулею. Потім викладаються на стіл картки із зображенням квадрату та круга. Просять дитину покласти предмети на необхідні картки. Таким чином, дитина проводить порівняння предметів і форм на основі відчуттів. Учень легше знайти спільне і відмінне за допомогою цієї методики.

Модифікації змісту й методики включають:

- різнорівневе навчання;
- навчання в малих групах;
- вивчення мови з дітьми, для яких мова навчання не є рідною;
- організацію роботи в центрах;
- проекти;
- варіювання завдань відповідно до різних рівнів здібностей;
- надання підтримки в індивідуальному навчанні;
- ретельнішу організацію групової роботи;
- заміну певних частин курикулуму таким матеріалом, що відповідає потребам і рівню підготовленості дітей;
- прискорене вивчення курсів для певного року навчання та/або пропуск одного чи кількох класів, що дає можливість талановитим й обдарованим дітям навчатися за програмами, які відповідають вищому рівню їхніх здібностей;

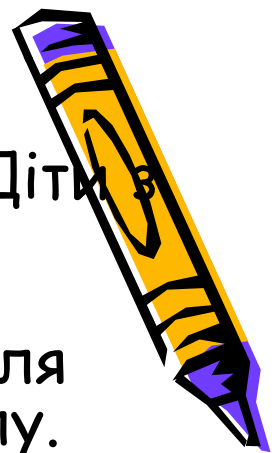

Модифікації змісту й методики включають:

- пропуск простіших одиниць навчального матеріалу курсу з метою вивільнення часу для складніших і цікавіших завдань для талановитих і обдарованих учнів, якщо за результатами попереднього тестування перед вивченням розділу або теми виявляється, що вони вже володіють цими знаннями й навичками на достатньому рівні;
- реалізацію програм індивідуальної допомоги відстаючим учням окремо під час уроків або окремі заняття за складнішими програмами для талановитих й обдарованих учнів, поки інші діти працюють за звичайною програмою; конкурси;
- додаткове? навчання за поглибленими програмами після школи.

- Водночас парадигма розробки індивідуальної програми розвитку зумовлює низку проблем. Діти з особливостями психофізичного розвитку не спроможні на достатньому рівні виконувати контрольні завдання; їм потрібно більше часу для повторення і закріплення навчального матеріалу. Необхідною умовою навчання дитини з особливостями психофізичного розвитку в інклюзивному класі є ретельне і систематичне визначення відповідних освітніх цілей на основі адаптації та модифікації стандартного навчального плану, що забезпечує належне навчання і дає змогу залучити її до роботи в класі!!! Таким чином, розробка індивідуальної програми розвитку, навчального плану – основна умова успішного навчання дитини з особливостями психофізичного розвитку в інклюзивному середовищі.

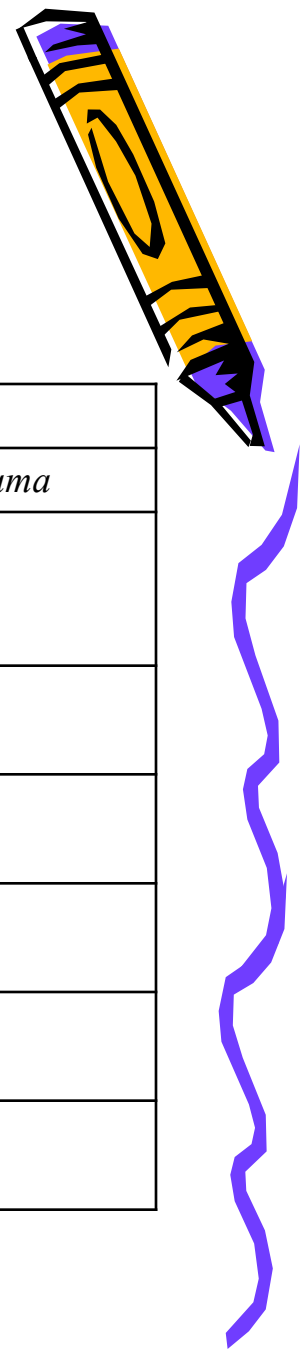
Яку інформацію мають отримати батьки

- чому їхня дитина потребує розроблення індивідуалізованої програми розвитку?
- хто надаватиме освітні та додаткові послуги?
- тривалість послуг?
- методи та періодичність оцінювання?
- періодичність перегляду ІТР та надання інформації про хід її виконання

Присутні на засіданні з приводу розробки ІПР

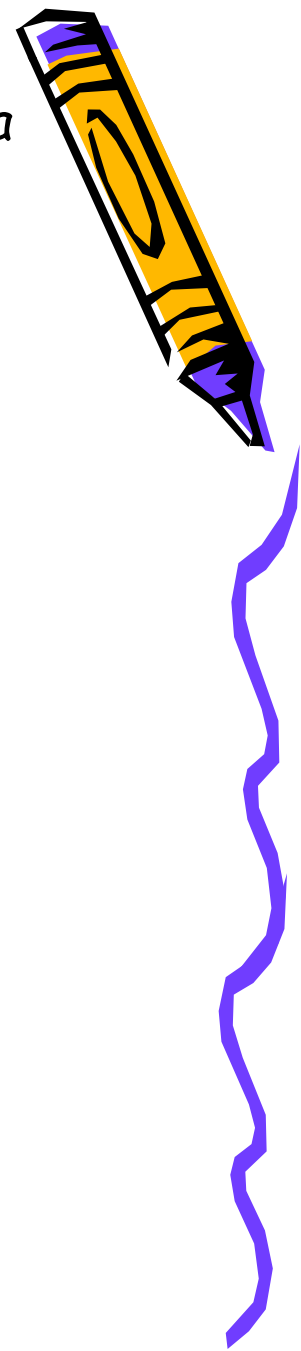

<i>I півріччя</i>		<i>II півріччя</i>	
<i>Присутні</i>	<i>Дата</i>	<i>Присутні</i>	<i>Дата</i>
Зінченко М.А., заступник директора з навчально-виховної роботи	28.08.12	Зінченко М.А., заступник директора з навчально-виховної роботи	
Іванова О.М., учитель	28.08.12	Іванова О.М., учитель	
Вербова Н.М., асистент учителя	28.08.12	Вербова Н.М., асистент учителя	
Кім С.А., психолог	28.08.12	Кім С.А., психолог	
Біляченко М.В., учитель-логопед	28.08.12	Біляченко М.В., учитель-логопед	
Савель В.С., мати	28.08.12	Савель В.С., мати	

Пристосування/модифікація класного середовища

Стиль навчання: багатосенсорний.

<i>Місце, умови</i>	У малій групі
<i>Навчальні підходи</i>	Об'єднані стилі навчання
<i>Вказівки</i>	Різні види вказівок: усні, письмові, демонстрації, моделювання, акцентування уваги учениці та інші
<i>Корекція поведінки</i>	Позитивні підкріплення, близький безпосередній контроль, формування мотивації до навчання, спілкування, надання можливості порухатися
<i>Матеріали та обладнання</i>	Індивідуальна наочність, яскравий дидактичний матеріал, магнітна дошка, планшет тощо
<i>Організаційні питання</i>	Індивідуалізований розклад
<i>Сенсорні потреби</i>	Сприяння задоволенню потреб учениці в комфорті та діяльності, попередження перевтоми, включення різних органів сприймання у процес засвоєння дитиною знань
<i>Консультування батьків</i>	Особливості розвитку, навчання та соціальної адаптації Марини

Я згодна зі змістом ІПР.

Я мала можливість брати участь у розробці цього плану.

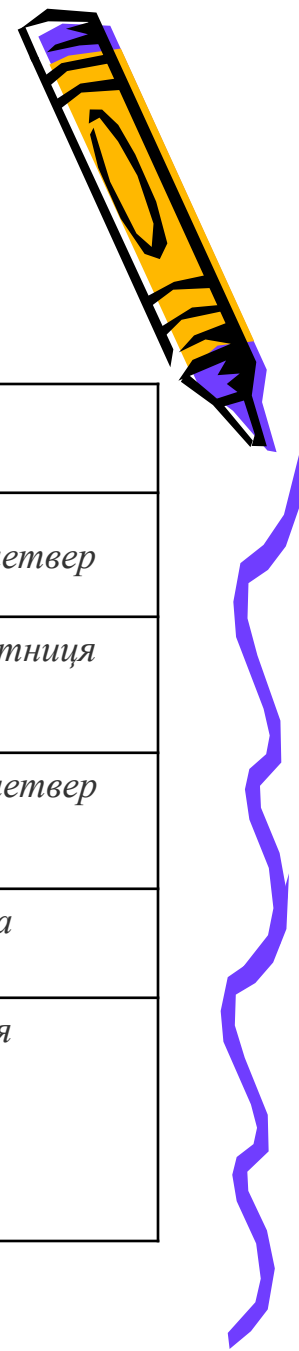
Підпис матері _____

Дата _____

- **Індивідуальна програма розвитку (ІПР) для туговухої дитини**
- Дитина Дерибас Ілля.
- Дата народження 01.09.2006р.
- Батьки або опікуни Дерибас С.М.- мати
- Телефон _____
- Адреса м. Дніпропетровськ, ж/м Тополя, 1-Б, кв.49
- Особливості розвитку нейросенсорна туговухість (ІІІ ступеня - праве вухо, глухота- ліве вухо) Використання слухових апаратів дозволило дитині сприймати звернену мову і формувати особисту мову.
- Чи отримувала дитина допомогу, яку? хлопчик почав навчання в масовій школі, але за певних умов виникла необхідність переходу дитини в спеціальний заклад, з спеціальними прийомами навчання.
- Дата вступу до школи 01.09.2015
- Клас 3-Б для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку
- Вчитель: Літвінова Олександра Володимирівна
- Асистент вчителя: Шостак Галина Михайлівна
- Строки дії програми з 01.09.2015 по 30.05.2016

Перелік спеціальних і додаткових видів послуг:

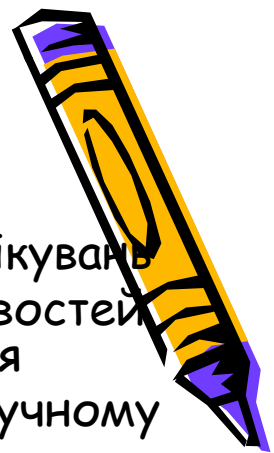
<i>Види послуг</i>	<i>Кількість год. на тиждень</i>	<i>Місце проведення</i>	<i>Розклад</i>
<i>Додаткові заняття з учителем</i>	<i>2 год. на тиждень</i>	<i>Каб. 3-Б класу</i>	<i>Вівторок, четвер</i>
<i>Корекційні заняття з логопедом</i>	<i>2 год. на тиждень</i>	<i>Логопедичний кабінет</i>	<i>Середа, п'ятниця</i>
<i>Додаткові заняття з сурдопедагогом</i>	<i>2 год. на тиждень</i>	<i>Кабінет індивідуальної роботи</i>	<i>Понеділок, четвер</i>
<i>Заняття з арт-терапії</i>	<i>1 год. на тиждень</i>	<i>Кабінет арт-терапії</i>	<i>Середа</i>
<i>Корекційно-розвивальна робота над мовою з боку асистента</i>			<i>Щодня</i>

- **Пристосування/модифікація класного середовища**
 - **Стиль навчання:** Переважно слуховий
 - Переважно візуальний
 - Багатосенсорний Переважно кінестетичний
 - Переважно тактильний
 - **Місце, умови** Визначене місце У малій групі
 - **Навчальні підходи** Часта / невідкладна реакція з боку вчителя
 - Об'єднання стилів навчання Спільне навчання Кооперативне навчання в групах / парах Інше
-
- **Вказівки** Різні види вказівок: усні, письмові, демонстрація, моделювання, привертання уваги учня Інше
-
- **Корекція мови та слуху** Робота з формування мовленнєвого дихання. Робота над голосом. Робота над звуком. Робота з формування мовленнєвих конструкцій. Техніка читання. Робота з інтенсивного розвитку залишкового слуху, дозування слухового навантаження.

- **Корекція поведінки** Часті перерви Чітке визначення очікувань
 Робота в тиші Позитивні підкріплення Надання можливостей для вибору й альтернатив Надання можливості порухатися
- Близький безпосередній контроль Розміщення дитини у зручному місці

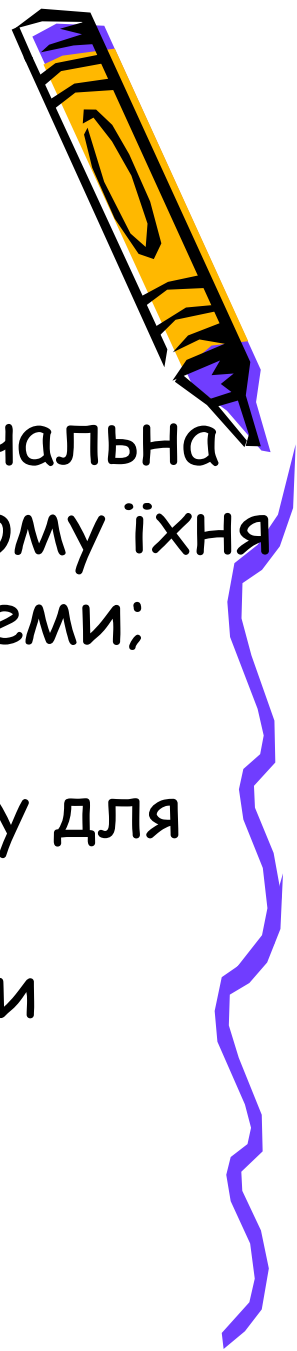
Матеріал та обладнання Підручники для 3-Б класу загальноосвітніх навчальних закладів Адаптовані версії книжок Мультимедійна дошка Інше додаток з мовленнєвим матеріалом, серії малюнків, альбоми, посібники _____

—
Організаційні питання Індивідуалізований розклад занять учня
Інше _____

Сенсорні потреби Стежити, чи правильно учень користується: слуховим апаратом, аудіо / ЧМ приладдям, допоміжним технологічним обладнанням Інше _____

Якщо батьки відмовляються підписувати ІТР, то:

- по-перше, повідомте батькам, що навчальна команда на зустрічі дасть відповідь, чому їхня дитина має особливі навчальні проблеми;
- по-друге, поясніть, що мета зустрічі - створити навчальну програму розвитку для дитини. Якщо батьки незадоволені результатами зустрічі, скажіть, що вони мають право самостійно оцінювати загальношкільні проблеми, якими переймається їхня дитина.

Батьки відмовляються підписувати ІПР, бо вважають, що в їхньої дитини немає проблем у розвитку.

- У такій ситуації слід здійснити кілька важливих кроків: 1) пояснити батькам, що під час своєї зустрічі команда фахівців дійшла висновку, що дитина має труднощі в навчанні, пов'язані з певними проблемами в її розвитку. Підтвердженням цього також можуть бути рекомендації психолого-медико-педагогічної консультації. 2) Пояснити, що засідання з розгляду ІПР має на меті розробити індивідуальну програму розвитку на основі цих рекомендацій.

Батьки відмовляються підписувати ІПР, тому що не хочуть, щоб їхню дитину направляли в окремий кабінет для отримання спеціальних послуг.

- У такій ситуації важливо пояснити, чому дитині буде краще отримувати спеціальні послуги в окремому кабінеті. Водночас також слід проаналізувати можливості надання спеціальних послуг в умовах класу, де навчається дитина.

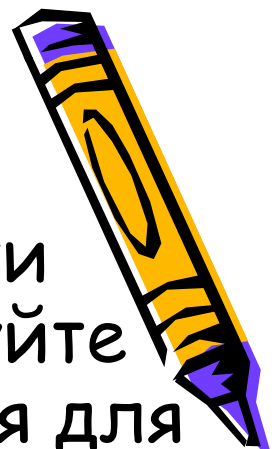

Батьки відмовляються підписувати ІПР, бо вважають, що програма не передбачає належних втручань.

- У такому випадку необхідно пояснити батькам, якими міркуваннями ви керувались, розробляючи ІПР. Тобто, якщо педагог рекомендує учню працювати з учителем-дефектологом тільки певний час упродовж дня, то основою такого рішення є рекомендації психолого-медико-педагогічної консультації, яка визначила кількість годин для проведення корекційної роботи відповідним фахівцем.

- Якщо батьки відмовляються підписувати ІТТР, поясніть їм причину та проаналізуйте структуру того, як проводиться навчання для учнів з особливими потребами.
- Якщо батьки не підписують ІТТР, вважаючи, що ви недостатньо дбаєте про те, що потрібно для навчання їхньої дитини, поясніть їм раціональне виконання ваших рекомендацій. Якщо існує непогодженість з батьками, пам'ятайте, що вони мають право на клопотання, скаргу тощо, таке ж право маєте і ви.

- **Індивідуальний навчальний план** визначає перелік навчальних предметів, послідовність їх вивчення, кількість годин, що відводяться на вивчення кожного предмета за роками навчання, та тижневу кількість годин.
- **Індивідуальна навчальна програма** дитини з особливими освітніми потребами в класі з інклюзивним навчанням розробляється на основі типових навчальних програм загальноосвітніх навчальних закладів, у тому числі спеціальних, із відповідною їх адаптацією.
- Навчальна програма визначає зміст, систему знань, навичок і вмінь, які мають опанувати учні в навчальному процесі з кожного предмета, а також зміст розділів і тем.

Індивідуалізована програма

- Індивідуалізовані програми призначені для учнів, в яких ступінь когнітивної інвалідності настільки значний, що вони не можуть навчатися за програмами, розробленими чи схваленими Міністерством.

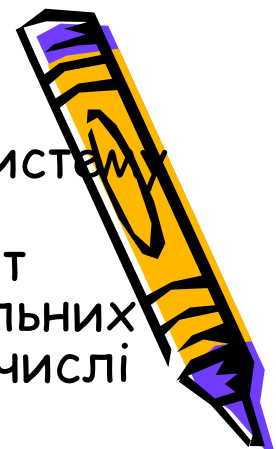
Визначення напрямку в розробленні програми

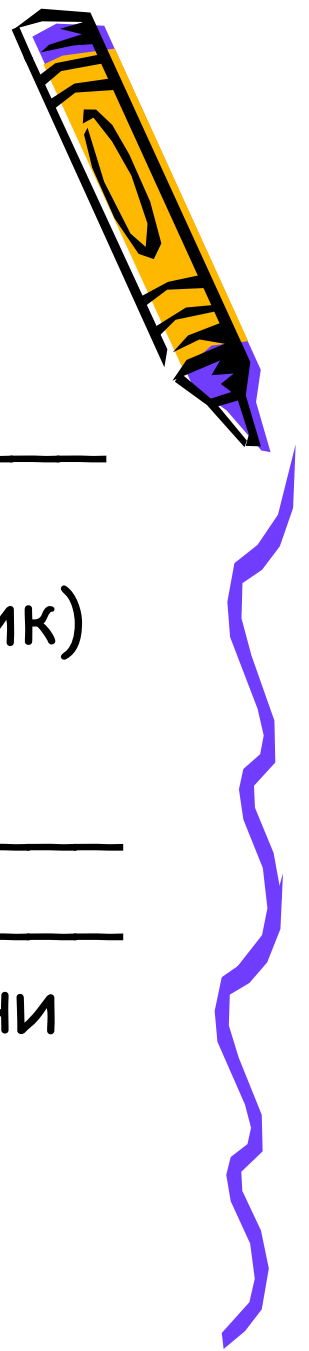

- Усі учні здатні навчатися, проте не всі засвоюють одне й те саме, в однаковому темпі чи в однаковий спосіб.
- Для визначення основного напрямку в розробленні програми команда підтримки учня має проаналізувати його характеристику й вирішити, в якому обсязі він вивчатиме матеріал типової навчальної програми, працюватиме над передбаченими ним очікуваними результатами та/ або своїми індивідуальними очікуваними результатами, а також, які види підтримки для нього необхідні.

- **Індивідуальна навчальна програма** визначає зміст, систему знань, навичок і вмінь, які мають опанувати учні в навчальному процесі з кожного предмета, а також зміст розділів і тем; розробляється на основі типових навчальних програм загальноосвітніх навчальних закладів, у тому числі спеціальних, з відповідною їх адаптацією.
- При складанні індивідуальної навчальної програми педагоги в першу чергу аналізують відповідність вимог навчальної програми та методів, що використовуються на уроці, актуальним і потенційним можливостям дитини з особливими освітніми потребами.
- Готова ІНП має бути введена в електронну базу даних школи і з цього моменту стає робочим документом. Далі здійснюється моніторинг впровадження окреслених у ній цілей, вирішення завдань та вивчення ефективності методів, і за його підсумками ці складові ІНП можуть бути оновлені та/або замінені іншими.

- *Індивідуальна програма навчання*

- П.І.

дитини _____

_____ Вік _____ Рік навчання _____

- Учитель (класовод чи класний керівник)

Дата

- _____

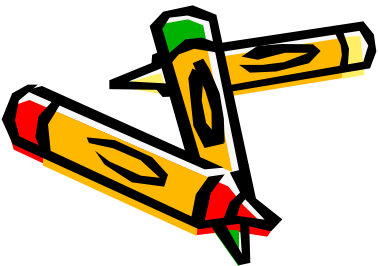
- Сподівання на майбутнє і життєві плани
учня

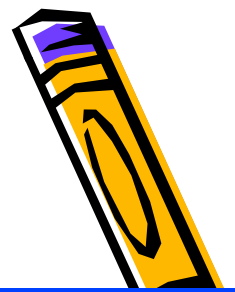

- *Довгострокові цілі*
- П.І. Дитини
- Дата

- *Освітні пріоритети (від найважливішого до менш значущого)*
 1. Поліпшення навчальних досягнень (можуть вказуватися конкретні предмети)
 2. Розвиток навичок соціальної взаємодії і підвищення рівня соціальних контактів у школі
 3. Розвиток саморегуляції, процесів пізнавальної діяльності
 4. Заохочення і розвиток умінь до роботи з природним матеріалом

Наприклад

Довгострокова мета:

формування й розвиток пізнавальних процесів для кращого засвоєння навчального матеріалу, підвищення рівня соціальних контактів у школі

Цілі і завдання

Цілі – це твердження щодо бажаного результату. Вони можуть стосуватися знань, умінь, поведінки тощо і мають бути чітко сформульовані, висловлені через позитивні твердження та бути зрозумілими всім, хто їх читає.

Завдання – необхідні проміжні кроки на шляху до окресленої цілі.

Розроблення короткотермінових навчальних завдань до кожного очікуваного результату.

- Індивідуальні очікувані результати потрібно планувати таким чином, щоб їх реально можна було досягнути впродовж навчального року. Щоб допомогти учневі наблизитися до них, кожен ІОР (індивідуально очікуваний результат) поділяють на послідовність менших «технологічних» елементів чи кроків, які називають короткотерміновими навчальними завданнями.

Індивідуальні очікувані результати навчання (ІОР)

-

- це стислі формулювання, де сказано, що учень має знати й уміти робити до кінця навчального року.

Давайте проаналізуємо

Приклад 1.

*"До закінчення навчального року
Сашко вивчить кольори"*

Приклад 2.

*"До червня 2014 року Сашко знатиме
2 кольори: червоний, жовтий;
знаходитиме їх з-поміж інших,
показуватиме".*

Завдання – необхідні проміжні кроки на шляху до окресленої цілі

До червня 2014 року Сашко:

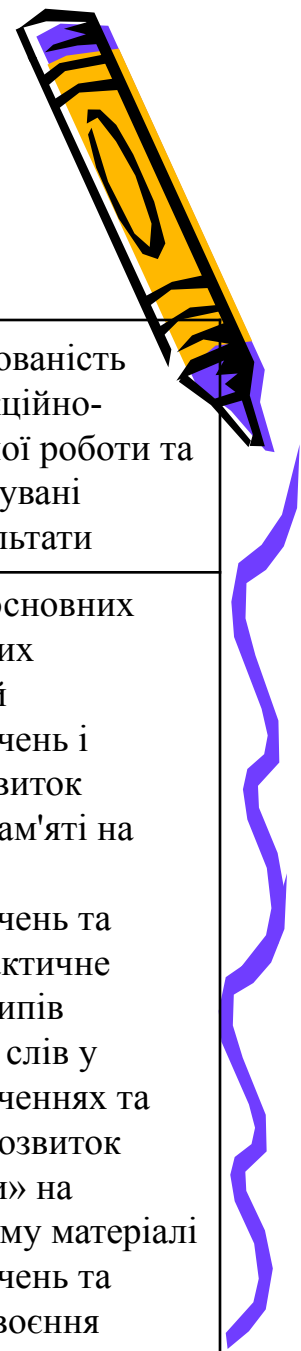
1. Виділяє (показує ручкою) червоний колір на прохання дорослого "Покажи червоний"
2. Знаходить (показує) предмети червоного кольору на прохання дорослого "Червоний листочок", "Червона машинка" і т.ін.
3. Знаходить червоний колір з двох запропонованих і показує його.
4. Знаходить червоний з-поміж інших.

Короткострокові завдання

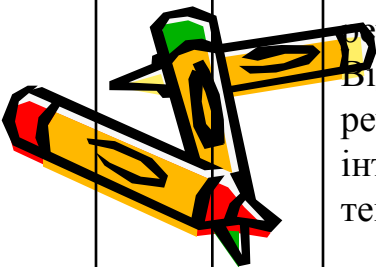

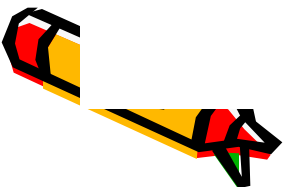
1. Петро відповідатиме на запитання, описуватиме малюнки, події повними реченнями, вивчатиме значення нових слів.
2. Петро братиме участь у груповій роботі на уроках, спільних іграх під час перерв, у шкільних та класних виховних заходах, за потреби звертатиметься по допомогу до вчителя.

Фрагмент авторської програми з української мови для 4 класу з інклюзивним навчанням.

Пор. №	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
		<p style="text-align: center;">РЕЧЕННЯ</p> <p>Повторення і узагальнення вивченого про види речень за метою висловлювання, про головні і другорядні члени речення. Встановлення зв'язку слів у реченнях: виділення головних і другорядних членів. Визначення, за допомогою чого зв'язуються слова (за допомогою закінчень і прийменників, тільки закінчень). Поширення речень словами та словосполученнями. Складання речень за зразком, за схемою. Відновлення змісту деформованих речень та текстів. Правильне інтонування речень у читаному тексті та власних висловлюваннях</p>	<p>Учень: правильно вживає розділові знаки в кінці речення та між однорідними членами речення, пише початок речення та власні назви з великої букви, визначає кількість слів у реченні, розрізняє розповідні, питальні, окличні, спонукальні речення, орієнтуючись на розділові знаки в кінці речення; вживає в усному та писемному мовленні розповідні, питальні, окличні, спонукальні речення; розрізняє розповідні,</p>	<p>Засвоєння основних синтаксичних конструкцій словосполучень і речень. Розвиток словесної пам'яті на матеріалі словосполучень та речень. Практичне засвоєння типів узгодження слів у словосполученнях та реченнях. Розвиток «чуття мови» на мовленнєвому матеріалі словосполучень та речень. Засвоєння ритміко-інтонаційних особливостей речень</p>

- - у плануванні навчальних заходів і розробці програм та планів необхідно враховувати уповільнення темпу вікового розвитку, зміну строків переходу від одного психологічного віку до іншого;
- - під час розробки навчальних програм і планів уроку важливо розглядати сповільненість швидкості прийому й переробки інформації, яка надходить;
- - необхідно пам'ятати про зниження загальної психічної й, зокрема, пізнавальної активності, що зумовлює звуження запасу знань у цілому, уявлень про навколишній світ і про себе;
- - у навчальних технологіях враховується диспропорційність між спрямованою й спонтанною сторонами розвитку;
- - враховується недорозвинення всіх або деяких форм предметної діяльності (звертається увага на незрілість мотиваційної сфери, недостатність окремих мислительних операцій, недостатність контролю за їхнім протіканням тощо);

Індивідуальний навчальний план для дитини з особливими освітніми потребами за програмою інтенсивної педагогічної корекції Медведєвої Анни учениці 1-А класу ПСНВК №45 на 2013-2014 н.р.

(складено на основі робочого навчального плану школи та Типового навчального плану спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (II ступінь) для дітей з порушеннями інтелектуального потенціалу з українською мовою навчання, наказ МОН України № 778 від 26.08.2008, додаток 17)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Мова і література	Навчання грамоті	7
Мистецтво	Музика	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	4
Людина і світ	Природознавство	2
Технології	Трудове навчання	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура	1
Разом (без фізичної культури)		

Корекційно-розвиткові заняття		Розвиток і елементи лікувальних занять
Заняття з використанням		
<i>Додаткові години на предмети і на виборюванні індивідуальні та групові заняття</i>		
Гранично допустиме навчальне навантаження корекційно-розвиткових занять		
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		

Навчання грамоті		
№	Зміст	Дата
1-ч.	Знайомство зі школою, учителями, однокласниками. Перша книжка «Буквар». Розгляд обкладинки «Букваря». Читаймо вірш Г. Чубач «Рідна мова»	2.09
2-п.	Ознайомлення з письмовим приладдя, правильним сидіння за партою. Малювання на тему «Мій перший шкільний дзвінок»	2.09
3-ч.	Розвиток зв'язного мовлення на тему «Я - школяр». Практичне ознайомлення зі словом, реченням. Умове позначення слова, речення.	3.09
4-п.	Розвиток зв'язного мовлення на тему «Я - школяр». Правила користування шкільним приладдя.	3.09
5-ч.	Розвиток зв'язного мовлення на тему «Я - школяр». Формування аудіативних умінь за змістом вірша М. Снігайського «Першокласник». Практичне ознайомлення зі складом.	4.09
6-п.	Розвиток зв'язного мовлення на тему «Я - школярка». Правила користування письмовим приладдя. Практичне ознайомлення зі словом, реченням. Письмо короткої із заокругленням внизу вправо, зверху зліво.	6.09
7-ч.	Робота з дитячою книжкою. Знайомство з книжкою. Книжки бувають різні. Що розповідає обкладинка?	6.09
8-ч.	Розвиток зв'язного мовлення на тему «14оя родина». Формування аудіативних умінь за текстом А. Ковельського «Як Івасик братика колісав». Практичне ознайомлення з не мовними звуками. Підпис сери сюжетних малюнків. Практичне ознайомлення зі складом, окличним реченням. Умове позначення складу, слова, речення	8.09
9-п.	Розвиток зв'язного мовлення на тему «Моя родина». Правила користування письмовим приладдя. Закріплення написання	9.09

Індивідуальний навчальний план для дитини з особливими освітніми потребами Замурєв Богдана, учня 2 класу Полтавського спеціалізованого навчально-виховного комплексу №4 на 2013-2014 навчальний рік

(складено на основі робочого навчального плану школи та Типового навчального плану спеціалізованих навчальних закладів для розумово відсталих дітей, наказ МОН України № 778 від 26.08.2008, додаток 17)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Інваріатна складова		
Мова і літератури	Українська мова	7
Естетична культура	Англійська мова	1
	Музика (музичне мистецтво)	1
Математика	Образотворче мистецтво	1
	Математика	4
Людина і світ	Я і Україна (природознавство)	2
Технології	Трудове навчання	1
Здоров'я	Основи здоров'я	1
Комп'ютерні технології	Сходинки до інформатики	1
Разом		19
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток мовлення	2
	Елементи ритміки	1 на базі МЦСРД
	Лікувальна фізкультура	1 на базі МЦСРД
Заняття з психологом		2
Додаткові години на предмети інваріативної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття		2
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		20
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		27

ЖУРНАЛ ОБЛІКУ РОБОЧОГО ЧАСУ

Асистент вчителя

Питель Ніна Семенівна

Учень (учні) з особливими освітніми
потребами:

Жоляда Дарина

9-Б клас

2014 - 2015 н.р.

№ з/п	Дата	Зміст виконаної роботи
	1.09	Святкова лінійка «З гідка школо!»
	1.09	<u>Перший урок</u>
	1.09	Перерва <u>Українська мова.</u> Вступ Р.М. (1) Кра ... мови

роботи	К-сть годин	Виконавешь	Підпис
Здрастун,	1 год 40 хв 15 хв 40 хв		[Signature]
Багатство			[Signature]

Дата	Зміст виконаної роботи	К-сть годин	Виконавець	Підпис
10.09	Лекційна праця Залучення до виконання роботи фізична робота навчання самостійної роботи.	40 хв 15 хв		УБС
10.09	Перерва Математика Найбільше і найменше число кількісного класу. Розвивати вміння орієнтува- тися у способах виконання пра- ктичних завдань.	40 хв 15 хв.		УБС
10.09	Перерва Українська мова Повторення. Частишки мови, їх ознаки. Виконання вправ на знаход- ження слів частин мови за їх ознаками.	40 хв 15 хв		УБС
9	Перерва Географія Різко-географічне положення України, його значення для роз- витку господарства і життя на- селення.	40 хв		УБС

Українська електрика + з
ти людини.
сприйняття та поведінка
уваги на предметах та
взаєм, що відбуваються.
Перерва

Математика

Повторення додавання та
німання чисел в межах
Фольклорні задачі і обчислення,
вирозум.

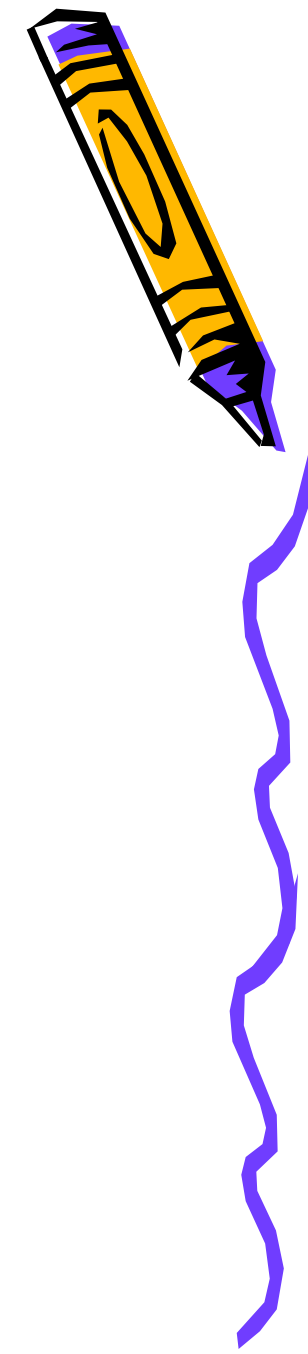
Перерва

Українська література

Вступ. література в суспільстві
інших мистецтв. Художня
і наукова література.
Перерва

Українська література

Читання художньої літератури

Коли розпочинається процес оцінювання

Початок -

час, коли дитина прийшла до школи.

Закінчення -

оцінювання - процес безперервний.

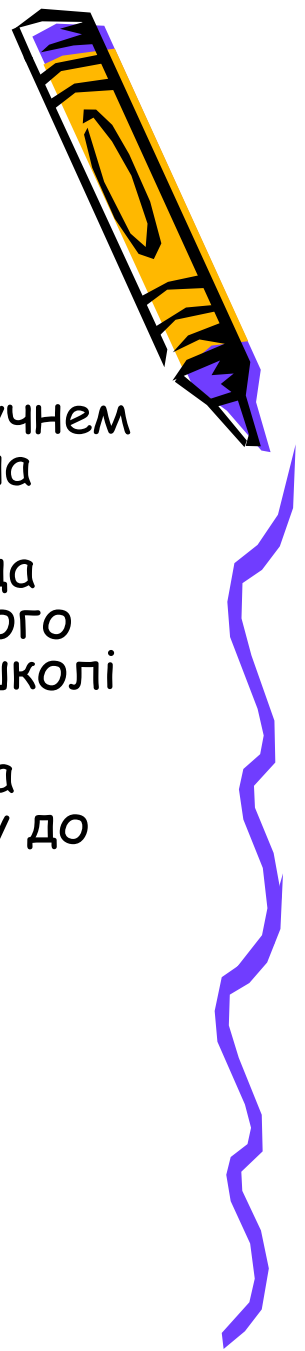
Оцінювання

- Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.04.2011 № 329, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 р. за №566/19304.
- Оцінювання навчальних досягнень учнів з розумовою відсталістю, зі складними вадами розвитку, які навчаються за індивідуальним навчальним планом і програмою, здійснюється за обсягом матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою.
- Система оцінювання навчальних досягнень учнів повинна бути стимулюючою.

Оцінювання

- Учням з особливими освітніми потребами, у тому числі з розумовою відсталістю, які навчалися у класі з інклюзивним навчанням, видається документ встановленого зразка для загальноосвітнього навчального закладу, учнями якого вони були.
- У додатку до свідоцтва про базову загальну середню освіту або до атестата про повну загальну середню освіту вказуються лише ті предмети, які вивчав учень в процесі навчання.
- Для осіб, звільнених від державної підсумкової атестації, у додаток до свідоцтва про відповідний рівень освіти виставляються річні бали та робиться запис "звільнений".

Щорічна оцінка

- Базовим індикатором для вимірювання досягнутого учнем прогресу слугують дані комплексної оцінки, зібрані на етапі написання чи коригування його загальної характеристики. Наприкінці навчального року команда підтримки учня знову переглядає ІТР, документує його успіхи та звітує про них відповідно до прийнятих у школі процедур звітності. Якщо команда складала рубрики успішності, то зафіксовані в них дані оцінювання вона використовує для визначення прогресу учня на шляху до індивідуальних очікуваних результатів.

Щорічна оцінка

- Щорічний перегляд дає змогу забезпечувати наступність у навчанні дитини й закладає підґрунтя для розроблення освітньої програми наступного навчального року. Характерні ознаки ефективного індивідуального планування - динамічність і неперервність. Цей процес не повинен завершуватися в червні. Натомість його напрацювання й створена ІТПР мають сприяти організації поступального й систематичного навчання при переході з класу в клас та з однієї школи до іншої. Технологія індивідуального планування допомагає звести до мінімуму необхідність щороку розробляти новий ІНП «з нуля», а неперервна послідовність «викладання - оцінювання - перегляд - коригування» має сприяти тому, щоб у педагогічних працівників завжди був певний дієвий план для реалізації належної освітньої програми для

учня

Що саме оцінюється

- особливості розвитку пізнавальних процесів;
- рівень підготовленості дитини;
- адаптаційний потенціал (які можуть виникати труднощі в адаптації чи перебувала дитина в колективі тощо);
- індивідуальні стилі навчання, здібності, інтереси.

Визначаються аспекти, які потребують розвитку.

Оцінювання

- З метою оцінювання індивідуальних досягнень учнів може бути використаний метод оцінювання портфоліо.
- **Портфоліо** - це накопичувальна система оцінювання, що передбачає формування уміння учнів ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність; накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; активну участь в інтеграції кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.
- Таке оцінювання передбачає визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки з боку учня тощо.

Портфоліо

- **Портфоліо дитини** допомагає максимально розкрити індивідуальні можливості кожної дитини.
- Портфоліо дитини може бути представлене у вигляді об'ємної папки, в яку педагог разом з дитиною вкладає найкращі роботи, які на думку асистента вчителя розкривають найбільш виражений потенціал дитини або які вихованець обрав сам. Ця папка обов'язково містить інформацію про дитину (прізвище, ім'я), вона знаходиться у відомому для дитини місці; батьки можуть в будь-який час поцікавитися змістом портфоліо або навіть взяти його додому, щоб показати іншим членам родини.

Портфоліо педагога

- Портфоліо педагога розглядається як спосіб фіксування, накопичення та оцінки індивідуальних досягнень дитини з ООП протягом певного періоду часу

Портфоліо вчителя інклюзивного класу

- **Титульний лист** Містить основну інформацію (прізвище, ім'я, по батькові дитини; навчальний заклад, клас), контактну інформацію.
- **Розділ Досягнення учня у навчанні.**

Сторінки: Рідна мова. Математика. Читання.

До сторінок мають входити: контрольні та самостійні роботи (відповідно до навчальної програми); завдання, спрямовані на усунення помилок, допущених у роботах; зразки робіт з числа тих, що виконуються щоденно та домашніх робіт; підсумкові атестаційні відомості (за четверть, навчальний рік).

- **Розділ «Соціальна компетентність учня»**

Містить записи вчителя про особливості співпраці учня з однокласниками на уроці, у позаурочний час; особливості спілкування з однолітками, дорослими, коло друзів. При цьому важливо відмічати чинники, які призводять до труднощів соціалізації (особливості поведінки, комунікативної діяльності), а також позитивні сторони, які слугують підґрунтям для поліпшення соціальних контактів дитини.

- ***Розділ «Суспільна робота учня»***

Доручення, які дитина виконує в класі, у школі; участь у суспільно-корисній праці, подяки за виконання тощо.

- ***Розділ «Творчі роботи учня»***

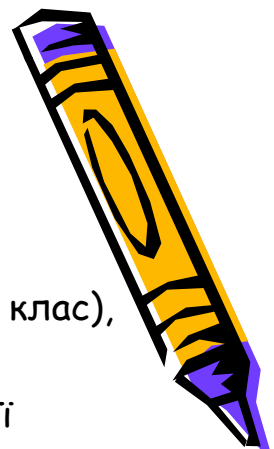
У цьому розділі вміщуються творчі роботи учня, які не увійшли до портфоліо учня. Якщо виконана об'ємна робота (виріб), треба помістити її фотографію. Якщо дитина брала участь у виставці або конкурсі, необхідно вказати інформацію про цей захід: назва, коли, де і ким проводився.

- ***Розділ «Відгуки і побажання»***

Вміщуються висновки та побажання за результатами навчального року.

Портфоліо учня початкової школи

- **Титульний лист**

Містить основну інформацію (прізвище, ім'я, по батькові дитини; навчальний заклад, клас), контактну інформацію і фотографію учня. Добре, коли для титульного листа фотографію добирає сама дитина. При цьому не слід наполягати на офіційності портрета. Нехай дитина покаже себе такою, якою себе уявляє і хоче щоб такою її бачили інші люди.

- **Розділ «Мій світ»**

Міститься будь-яка інформація, корисна і важлива для дитини. Можуть бути такі заголовки листків:

«*Моє ім'я*» - інформація про те, що означає ім'я, можна написати про знаменитих людей, які мають таке ж ім'я.

«*Моя сім'я*» - можна розповісти про кожного члена сім'ї або скласти невеличке оповідання про свою сім'ю.

«*Моє місто (село)*» - розповідь про рідне місто (село), його цікаві місця. Тут можна вмістити намальовану разом з дитиною схему маршруту від дому до школи. Важливо, щоб на ній були відмічені вуличний перехід, світлофори.

«*Мої друзі*» - фотографії друзів, інформація про їх інтереси, захоплення.

«*Мої захоплення*» - невеличке оповідання, чим захоплюється дитина. Можна написати про заняття в спортивній секції, навчання в музичній школі або в інших навчальних закладах позашкільної освіти.

«*Моя школа*» - розповідь про школу і вчителів.

«*Мої улюблені шкільні предмети*» - невеличкі записи про улюблені шкільні предмети, які занотовуються, на зразок «мені подобається..., тому що...». Може бути листок з назвою «*Шкільні предмети*». У якому дитина може висловитися про кожний предмет, знайти в ньому щось важливе і необхідне для себе.

- **Розділ «Моє навчання»**

У цьому розділі заголовки листків присвячені конкретному шкільному предмету. Учень наповнює цей розділ вдало написаними контрольними роботами, цікавими проектами, відгуками про прочитані книги, графіком зростання швидкості читання, творчими роботами.

- **Розділ «Моя суспільна робота»**

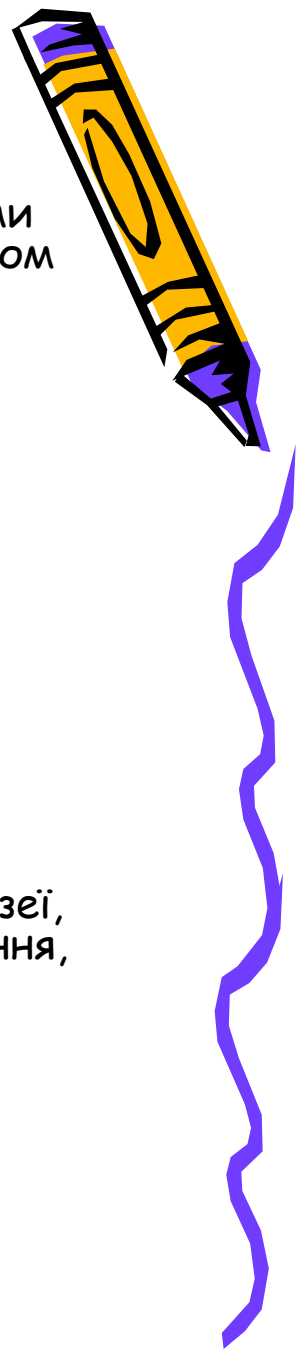
Тут можна розповісти про доручення дитини. Дитина може брати участь у шкільному спектаклі, розповідати вірші на лінійці, виступати на ранку тощо. Оформляти цей розділ бажано з використанням фотографій і коротких повідомлень на зазначену тему.

- **Розділ «Моя творчість»**

У цьому розділі дитина вміщує свої творчі роботи: малюнки, казки, вірші. Якщо виконана об'ємна робота (виріб), треба помістити її фотографію. Батькам необхідно надати повну свободу для виконання цього розділу. Якщо дитина брала участь у виставці або конкурсі, необхідно вказати інформацію про цей захід: назва, коли, де і ким проводився.

- **Розділ «Мої враження»**

В початковій школі діти беруть активну участь у екскурсіях, відвідують музеї, театри. Після завершення екскурсії можна запропонувати творче завдання, виконання якого призведе до того, що дитина пригадає не лише зміст екскурсії, а й матиме можливість висловити власні враження.

- **Розділ «Мої досягнення»**

Тут вміщуються грамоти, дипломи, листи з подяками, а також атестаційні відомості. У початковій школі не треба розділяти успіхи у навчанні (похвальний лист), і, наприклад, у спорті (диплом). Краще їх розміщувати не за значущістю, а, наприклад, в хронологічному порядку.

- **Розділ «Відгуки і побажання»**

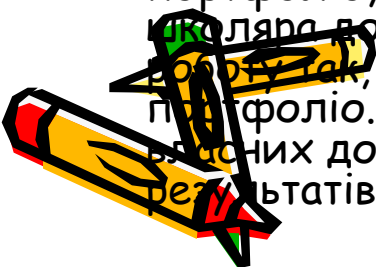
Це можуть бути відгуки вчителя. Наприклад, «Брав активну участь у підготовці позакласного заходу», «Підготував стінгазету» тощо. Тут можуть бути рекомендації і побажання вчителя за результатами навчального року.

- **Розділ «Роботи, якими я пишаюся»**

На початок навчального року треба уважно вивчити портфоліо, проаналізувати зібрані в ньому матеріали й у наступному класі їх поновити. Менш суттєві матеріали і документи можна покласти в окрему папку, а найцінніші помістити в цьому розділі.

- **Розділ «Зміст»**

Робота над портфоліо дитини з особливими освітніми потребами чи з нормальним розвитком, потребує активної допомоги батьків. Вчитель має довести батькам її корисність. Треба переконати їх в тому, що сумісна систематична робота над портфоліо допоможе краще пізнати дитину, її реальні можливості, а використання матеріалів портфоліо на батьківських зборах сприятиме ефективному зворотному зв'язку між батьками і вчителем. У першому класі, коли дитина починає вчитися складати портфоліо, допомога батьків має бути найповнішою. В міру дорослішання школяра допомогу треба мінімізувати. З самого початку слід організувати роботу так, щоб дитина сама докладала певних зусиль до формування портфоліо. В процесі роботи обов'язково відбувається процес осмислення власних досягнень, формування особистісного ставлення до отриманих результатів і усвідомлення власних можливостей.

Методи оцінювання

Зразки робіт

Спостереження

Контрольні листки

Тестові завдання

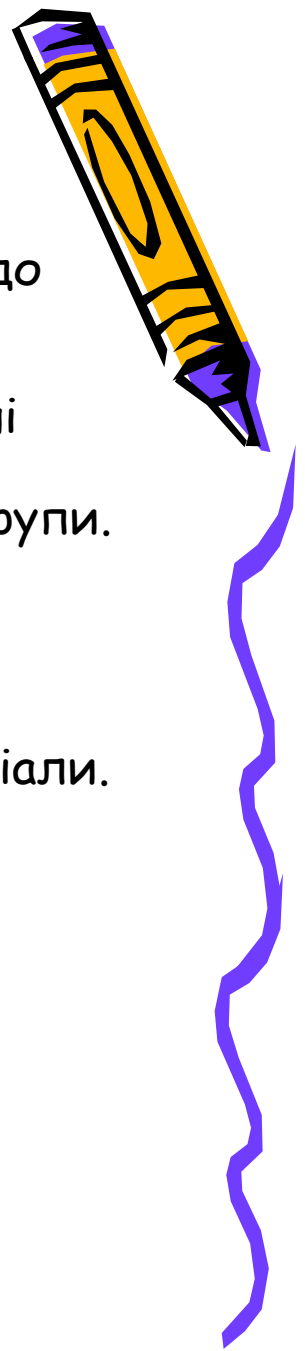
Стандартні тести

Спостереження

- Визначити схильності, інтереси, вміння і потреби кожної дитини.
- Оцінити процес розвитку дитини на протязі деякого часу.
- Визначити необхідність змін у середовищі.
- Ідентифікувати проблеми.
- Визначити оптимальні шляхи вирішення проблемних ситуацій.
- Оцінити необхідність корекції навчального плану.
- Зібрати всю можливу інформацію про дитину, зокрема відомості, корисні для батьків та інших фахівців.
- Допомогти батькам більше дізнатися про своїх дітей.

Рекомендації для вчителів

- 1. Створіть позитивну атмосферу на уроці, яка спонукає до активності, ініціативності, стимулює учнів на підготовку якнайкращої роботи та є особистісно-орієнтованою.
- 2. Намагайтеся якомога глибше вивчити своїх учнів у перші кілька тижнів навчального року.
- 3. Використовуйте зважений підхід до об'єднання учнів у групи. Застосовуйте різні форми роботи: фронтальну, групову, індивідуальну - та гнучко комбінуйте їх.
- 4. Старайтеся оптимально організувати фізичний простір у навчальному кабінеті (розташування меблів тощо).
- 5. Використовуйте на уроках різні тексти й додаткові матеріали.
- 6. Доповнюйте диференційоване викладання роботою в однорідних групах, орієнтуючись на учнів із середнім та низьким рівнем здібностей.
- 7. Дайте учням можливість вибору в організації власного навчання.
- 8. Використовуйте індивідуальне навчання та самостійне виконання проектів.

Рекомендації для вчителів

- 9. Намагайтеся урізноманітнювати навчальну діяльність за допомогою широкого набору завдань, наприклад на пошук слів, ігри на пошук відповідностей, вправи з мови, як-от: заповнення пропусків у тексті, «розплутування» речень із перемішаними словами, постановку речень у правильній послідовності, словарну роботу для засвоєння нової лексики, контроль розуміння прочитаного та письмові роботи.
- 10. Впроваджуйте кооперативне навчання - стимуляції, коли учні мають діяти певним чином в уявних ситуаціях, проекти, навчальні ігри, проблемно-орієнтоване та пошукове навчання.
- 11. Використовуйте комп'ютери для виконання завдань, що вимагають оброблення інформації, завдань на вироблення певного набору навичок, для підготовки письмових робіт іноземною мовою, верстки друкованих видань та для активного застосування ресурсів на компакт-дисках. Реалізуйте різні методики викладання на основі підручника; різні варіанти одного й того самого тексту; Давайте учням актуальні матеріали й завдання, що стосуються реального життя.

Рекомендації для вчителів

- 12. Заохочуйте дітей робити власний внесок у проведення уроку: розповідайте про випадки з життя, хобі, демонструйте пам'ятні сувеніри. Це спонукатиме дітей поділитися своїми історіями, розповісти про свої захоплення тощо.
- 13. У роботі з деякими учнями використовуйте засоби збагачення навчального процесу в комбінації з прискореним навчанням.
- 14. Запроваджуйте методики навчання за принципом «рівний - рівному».
- 15. Визначайте належні та досяжні індивідуальні навчальні цілі для учнів.
- 16. Залучайте їх до планування уроку та організації навчальної діяльності.
- 17. Використовуйте рольові ігри та ігрове моделювання. Навчайте учнів навичок критичного мислення.
- 18. Міркуйте над застосуванням диференціації в різних напрямках роботи, зокрема в управлінні дитячим колективом на уроці, у проведенні уроків/заходів на тему розбудови громади, у навчанні математики й словесності, а також у питаннях оцінювання учнів.

Поради асистенту вчителя

- В інклюзивному класі асистенту вчителя важливо налагодити з дитиною з особливостями психофізичного розвитку особистісне спілкування. Потрібно зробити так, щоб дитина прагнула поділитися з Вами своїми проблемами: розповісти про свої радості, образи, страхи і переживання. Вона має відчувати, що її люблять, рахуються з її думкою, і вона потрібна. Особистісне спілкування налагоджується поступово, воно починається зі спілкування віч-на-віч. У процесі такого спілкування важливо, щоб дитина повірила у Вашу щирість. Саморозкриття відбувається поступово, невеликими «дозами», які збільшуються в міру того, як вона починає Вам довіряти. Для того, щоб дитина довіряла, потрібно зберігати в таємниці інформацію, якою вона ділиться з Вами. Для того, щоб краще її зрозуміти, можна використовувати метод систематичного спостереження. Для його проведення пропонуємо наступні рекомендації.

Поради асистенту вчителя

- Уважно спостерігайте за дитиною й умійте вислухати її. Запитайте себе, як часто вона посміхається і що викликає у неї посмішку. Людина, яка рідко сміється, зазвичай, незадоволена собою і життям. Прислухайтесь до відтінку її голосу. Сумна інтонація може свідчити про внутрішній дискомфорт.

Взаємодія вчителів та дітей у інклюзивному навчанні. Взаємодія з батьками.

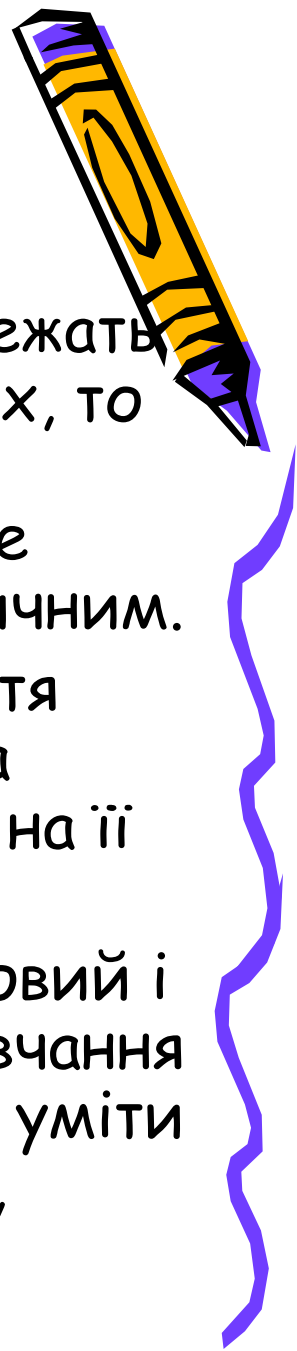

Навички, які необхідно набуті для того, щоб навчати дітей-інвалідів, є такими ж, що необхідні і для роботи із здоровими дітьми, і включають:

- вміння оцінювати сильні сторони та потреби учнів;
- навички індивідуалізувати навчальний процес до широкого спектру вмінь (можливостей);
- гнучкість у пристосуванні предмета до інтересів учня у соціальному та культурному контекстах;
- роботу в команді в межах школи та роботу з професіоналами поза школою, яка стосується посилення навчального середовища;
- партнерську роботу з батьками;
- використання наявних технологій для підтримки у навчанні і керування успішністю використовуваних підходів.

Що необхідно знати вчителю для успішної роботи з дітьми з особливими потребами?

- Можливості таких дітей значною мірою залежать від сподівань учителя. Якщо він вірить в успіх, то обов'язково досягне його. Це є основний і визначальний моральний принцип дії. Проте уявлення про «успіх» повинне бути реалістичним.
- Необхідно виробити в собі цілісне сприйняття дитини, не зосереджуватися на її розладах, а розробляти програму розвитку, спираючись на її сильні сторони.
- Крім того, вчителю потрібні знання про типовий і нетиповий розвиток дитини, про методи навчання дітей з особливими потребами. Він повинен уміти вести спостереження, записи та оцінювання, співпрацювати з батьками та фахівцями.

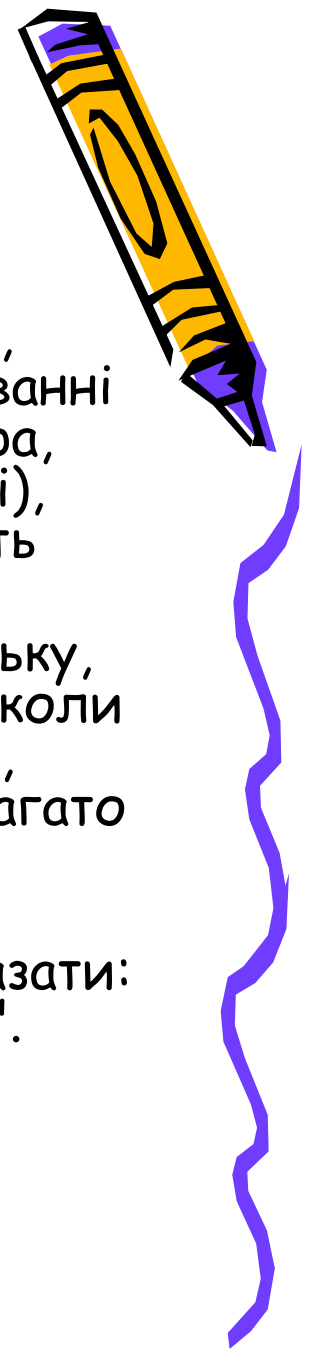
Способи взаємодії з дитиною, яка має функціональні обмеження

- Спілкуйтеся з дитиною-інвалідом як з особистістю, не робіть передчасних висновків щодо її нездатності.
- Спілкуйтеся з дитиною-інвалідом так само, як з її однолітками, обговорюйте такі ж самі теми. У ході навчання говоріть з нею про її права, права фахівців, батьків, інших людей.
- Не підвищуйте голос на дитину, не ображайте її, якщо вона не виконує завдання, намагайтеся бачити в дитині її сильні сторони. Звертайте увагу на її успіхи, хваліть та підбадьорюйте її.
- Не ігноруйте дитину, яка виявляє бажання щось Вам розповісти. Не намагайтеся прискорити розмову або уникнути її. Завжди слухайте дитину уважно. Не переривайте дитину, не квапите її і не виправляйте її вимову.

Способи взаємодії з дитиною, яка має функціональні обмеження

- Уникайте безіменного звернення до дитини (дитинко, дівчинка, хлопчик). Ніколи не застосовуйте у спілкуванні з дитиною терміни, які накладають на неї тавро (хвора, дебіл, неповноцінний, епілептик, слабоумний та інші), вони несуть відбиток медичної моделі і демонструють неповажне ставлення до дитини.
- Частіше хваліть дитину або давайте якусь, хоч маленьку, нагороду, коли в неї що-небудь добре виходить (або коли старанно намагається). Покажіть дитині свою радість, коли в неї щось виходить. Похвала за успіхи діє набагато краще, ніж лайка або покарання за невдачу.
- Коли дитина намагається щось зробити, але в неї не виходить, краще обійти це мовчанням або просто сказати: "На жаль, не вийшло. Ну, нічого, іншим разом вийде".

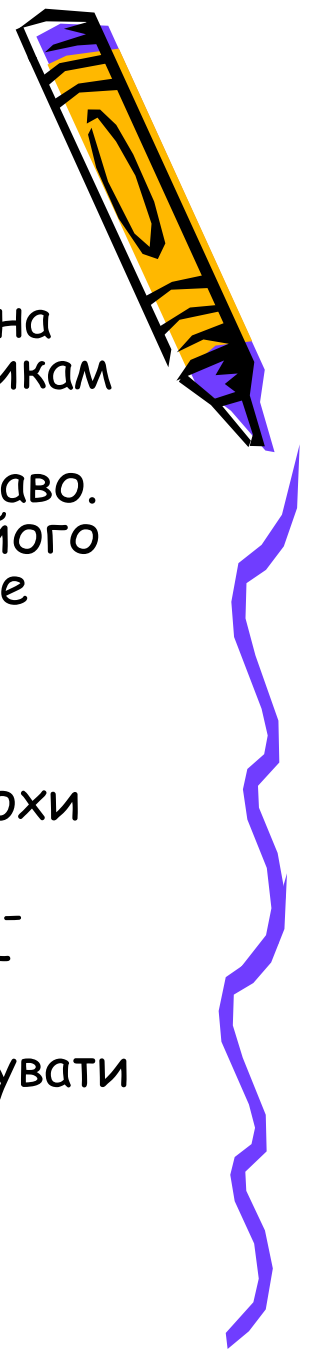
Способи взаємодії з дитиною, яка має функціональні обмеження

- Більше розмовляйте з дитиною. Пояснюйте все, що ви робите, просто й дохідливо. Хоча, навіть, може здаватися, що дитина не розуміє або не реагує, однак, більше з нею розмовляйте. Якщо ви вважаєте, що вона не чує, кажіть і в той же час використовуйте мову жестів.
- - Допомагаючи дитині освоювати нові навички, направляйте її рухи своїми рухами. Використовуйте дзеркало для того, щоб допомогти дитині ліпше взнати своє тіло й навчитися володіти руками.
- - Спонукайте дитину рухатися, намагаючись дістати те, що вона хоче. Навіть на ранніх вікових етапах невірно завжди давати усе дитині в руки: використайте бажання дитини як можливість застосовувати навички володіння тілом і мовою, намагаючись дотягтися, повертаючи корпус, піднімаючись, підповзаючи, виконуючи будь-яку фізичну дію для одержання бажаного.

Способи взаємодії з дитиною, яка має функціональні обмеження:

- Зробіть навчання забавою. Якщо вправу перетворити на гру, дитина навчиться набагато швидше, а всім учасникам цей процес доставить набагато більше задоволення.
- Продовжуйте займатися з дитиною доти, поки їй цікаво. Як тільки заняття перестає бути забавою, припиніть його або внесіть які-небудь зміни, щоб зробити його більше захоплюючим і викликати новий інтерес.
- Самостійність. Допомогати треба тільки за потреби. Намагайтеся зацікавити дитину вчитися робити самостійно все, що їй потрібно (поступово, щораз трохи більше того, що вона вже вміє).
- Діти часто додають найбільші старання, коли їм чого-небудь дуже хочеться, а поруч немає нікого, хто б міг допомогти. Навчити дитину - важливо, але не менш важливо давати їй можливість досліджувати, випробувати свої власні сили.

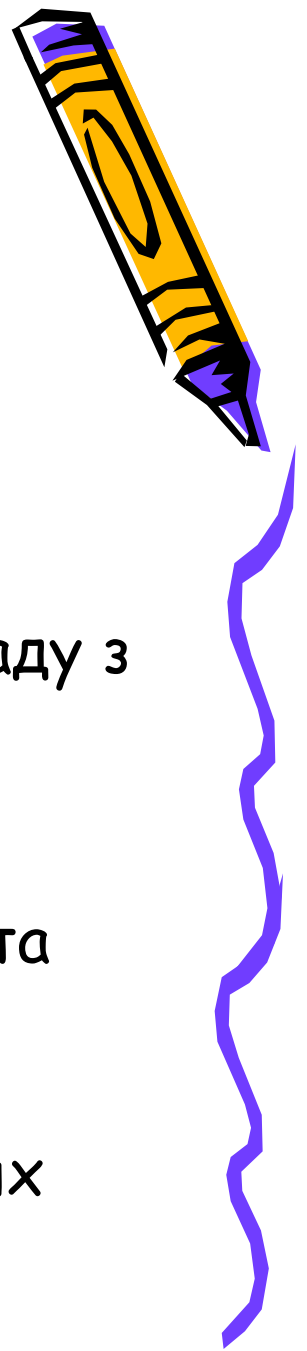
Способи взаємодії з дитиною, яка має функціональні обмеження

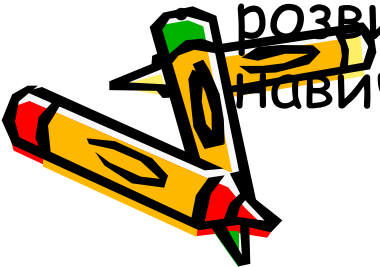
- Якщо ви будете квапитися, змушувати їх виконувати занадто багато або занадто швидко, дитина, якщо не буде справлятися, зможе втратити всяке бажання вчитися й взагалі перестати цим займатися.
- Використовуйте допомогу інших дітей, коли дитина відмовляється випробовувати нові іграшки, пристосування, спеціальні засоби: якщо спочатку їх випробовує інша дитина (старші брат, сестра, знайомий) і покаже, що їй це подобається, то дитині, яка до цього боялася, теж захочеться спробувати.
- Золоте правило реабілітації: коли дитині важко щось робити або вона робить це повільно й невміло, для розвитку дитини корисніше, якщо дати їй можливість зробити це самостійно, підтримуючи й заохочуючи, але допомагаючи лише тими способами, які дозволяють дитині в міру сил самій себе обслуговувати.

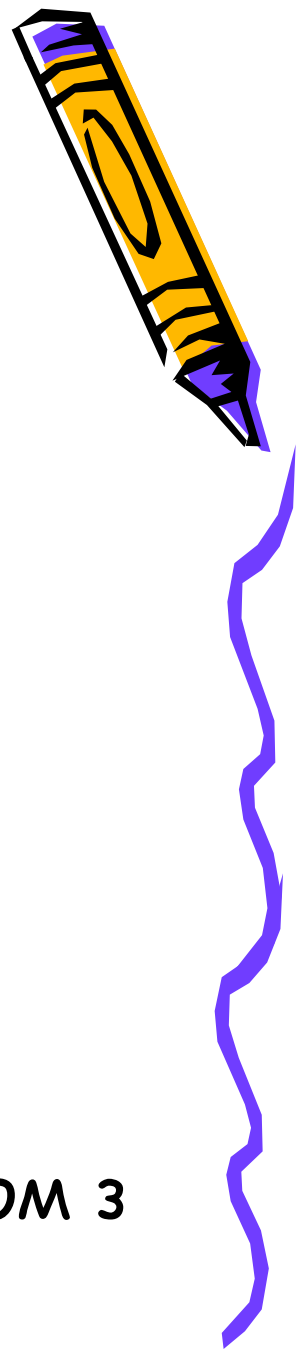
Основними завданнями інтеграції є:

- виховання дитини як самодостатньої особистості;
- забезпечення прав дитини з особливостями психофізичного розвитку на отримання середньої освіти в умовах навчального закладу з комплексним поєднанням корекційно-реабілітаційних заходів;
- всебічний розвиток індивідуальності дитини шляхом активізації її особистісних ресурсів та наявного адаптаційного потенціалу;
- формування ціннісних інтересів та потреб; розвиток та формування необхідних трудових навичок.

Шляхи покращенням стану соціальної адаптації дитини у закладі

- встановлення довірливих відносин з дитиною, створення ситуації психологічного комфорту;
- формування в дитини позитивної самооцінки;
- формування мотивації успіху;
- виховання навичок поведінки в суспільстві;
- формування в дитини позитивних життєвих перспектив, визначення разом з нею шляхів самореалізації.

- Інклюзія - це не лише можливість перебувати в певному навчальному закладі. Вона також передбачає спеціальну організацію навчального процесу і надання підтримки дітям з ООП в умовах звичайного навчального закладу. Головна передумова досягнення успіху - не середовище саме по собі, а методика навчання.

